

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 28. decembra 1944.

Št. 52 (789)

Če bi Bog vse hinavce naenkrat
v pekel pahnil, takoj ves ogenj
zaduše.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakah.

NAROČNINA: 1/4 leta 20 lir, 1/2 leta
40 lir, vse leto 80 lir. Račun poštna
hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naroč-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 2 liri, stare
številke 3 lire. — OGLASI po tarifi.

Kar se tiče večnega vprašanja nemških
rezerv, je treba dvoje upoštevati: prvič
šteje nemška vojska še zmerom mnogo
milijonov mož, ki jih ni moč meni nič
tebi nič podreti z jehonsko trobento, dru-
gič bo pa vsak človek, ki ima kaj časti,
branil svojo lastno domovino do smrti.

David Walker, Daily Mirror
(London)

Rezultati leta 1944.

Leto 1944., leto, katero so »zavezniki«
že ob začetku oznanili kot leto
svoje dokončne zmage nad Nemčijo
in leto miru, se bliža koncu brez iz-
polnitve napovedi in vanj stavljenih
nad. Namesto dokončne zmage je pri-
neslo »zavezniki«
okrepitev in utr-
ditvev nemškega odpora, namesto mi-
ru pa nemir v lastnih vrstah in ne-
premostljiv razder. Prav v zadnjih
tednih tega leta se je, vsem slepil-
nim frazam in obupnim poskusom
prikrivanja na kljub dokončno poka-
zalo, da se »zavezniki«
strinjajo le v
enem samem cilju, pa še ta je nega-
tiven, v vseh pozitivnih pa si niso
samo navzkriž, ampak celo nespravi-
ljivi sovražniki. Edini vsem skupni
cilj je samo zrušenje Nemčije. Ta
cilj je pa negativen, zakaj pozitiven
cilj bi bil dosežen šele tedaj, ko bi
nasprotniki Nemčije mogli postaviti
na mesto odstranjenega nemškega
evropskega in svetovnega reda nov,
skupen zavezniki red.

Prav tu so si zavezniki sovražniki,
med katerimi ni in ne more biti kom-
promisa. Njihovi pozitivni cilji si ta-
ko nasprotujejo, da bodo morala vo-
diti ta nasprotstva ali do samomora
enega ali več zaveznikov, ali do iz-
trebljvalne vojne med njimi samimi.
Zakaj če se ni mogel doseči sporaz-
um med Angloameričani in Sovjeti
v treh in pol leta skupnega vojsko-
vanja proti Nemčiji, potem ni nobe-
nega upanja več, da bi se mogel do-
seči v naslednjih mesecih ali šele na
mirovni konferenci. Da doslej v res-
nici ni dosežen, ne dokazujejo samo
dogodki v osvobodnih in osvobodje-
nih evropskih državah, ampak tudi
besede zaveznikiških državnikov samih.
Ali si moremo misliti, da bi se prizna-
nje o tej stvari, kakor so
bile nedavne Churchillove in Edenove
izjave v angleški spodnji zbornici
pri debatah o Grčiji in nato Poljski?
Churchill je po pisanju nevtralnega
tiska dejal, da za nov sestanek med
njim, Rooseveltom in Stalinom ni upa-
nja, da je pa tak sestanek neizogibno
potrben. Eden je povedal, da bodo
perspektive za Vzhodno Evropo zelo
temne, če ne bo dosežen še pred
koncem vojne sporazum med Poljsko
in Sovjetsko zvezo, saj na to, da
bi se možnosti za tak sporazum po-
množile po koncu vojne, ni mogoče
upati.

Zakaj naj bi bil nov sestanek med
Churchillom, Rooseveltom in Stalinom
tako neizogibno potreben, kakor je
dejal angleški premier, če bi obstaj-
al med zavezniki vsestranski spora-
zum o njihovi politiki in vojni ter
povojnih ciljih? Zakaj naj bi se bilo
treba sploh sporazumevati Poljakom
in Sovjetom, če ne bi bilo med zavez-
niki diametralno nasprotnih hotenj?
Zakaj naj se bi v Grčiji vojna med
Angloameričani in komunisti, če ho-
čejo v Londonu isto kakor v Wa-
shingtonu in v obeh isto kakor v
Moskvi? In kdo naj se verjame, da
se je med Angloameričani in Sovjeti
sploh kdaj dosegel sporazum, razen
tistega o skupnem boju proti Nem-
čiji, resni ustvarjalci boljšega evrop-
skega reda, ko vodijo prvi v Grčiji
vojno na življenje in smrt s tistimi
komunističnimi oddelki, katere je or-
ganizirala Moskva, in ko se grški ko-
munisti bojujejo proti Angloameriča-
nom — kakor nam zatrjuje nevtralni
tisk — pod vodstvom sovjetskih čast-
nikov-instruktorjev in z orožjem ter
municijo, katero jim pošilja čez
Tracijo in Macedonijo iz Sovjetske
zveze?

Resničnega sporazuma o političnih
in ostalih nevojnih ciljih med zavez-
niki nikoli ni bilo, ga ni in ga ne
bo. Biti pa ga ni moglo, ga ni in ga
ne bo iz enostavnega razloga, ker
boljševizem sporazuma sploh neče, in
če ga tudi sklene, se ga ne drži. Vsi
boljševiki dogovori z Angloameriča-
ni v teh treh in pol leta skupnega
vojskovanja z Nemčijo so bili le plod
slepilnega taktiziranja, čigar končni
cilj je izigrati vse dogovore in ob-
ljube izključno le v eno samo stran:
v korist svetovnega komunističnega
imperializma. Tako zgolj slepilno tak-
tiziranje je bilo ponovno sovjetsko
prikrivanje pravic poljskega naroda
do samostojne in neodvisne države;
tako slepilno taktiziranje je bilo so-
vjetsko potrdilo pravic jugoslovanskih
narodov, da si sami določijo
svojo usodo in svoj režim; tako sle-
pilno taktiziranje je bilo sklepanje
Premirja z Romunijo, Finsko in Bol-

Tistim, ki so slavili na konec leta Sedem točk angleškega časnika za zbrhtanje fantastov

Lizbona, 23. decembra

Na Eisenhowerjevo zapoved so
angloameriški vojni poročevalci mo-
rali te dni priti v Pariz po nova na-
vodila za poročanje o nemški ofen-
zivi na zahodu. Glede na to, da so
se uradna navedila in informacije, ki
so jih dobivali in jih še dobivajo za-
vezniški narodi o skorajšnjem porazu
Nemčije in koncu vojne, izkazala zelo
nezanesljiva, se nekateri vojni poro-
čevalci niso mogli premagati, da ne
bi dali duška svojemu ogorčenju.

Tako na primer se eden od njih,
David Walker, dopisnik lista *Daily
Mirror*, obrača »do bedakov na An-
gleškem in drugod, ki se še zmerom
čudijo, kako to, da nemški vojniki ne
pudejo pred zaveznikiškimi armadami
kakor pentlja v damski nogavici«.

Njim in vsem tistim, ki se stavili,
da bo za božič ali pa za novo leto
konec vojne, našteva Walker tehle
sedem dejstev:

1. Na več mestih zahodne fronte,
posebno pa tam, kjer se mudim ta
trenutek, so oklepne divizije na-
kupičene gosteje kakor kjer koli dru-
god na evropskem bojišču, vstevši
vzhodno fronto.

2. Tisti, ki trde, da Nemčiji manjka
bencina, ne smejo pozabiti, da so
njene potrebe zelo padle, ko ni treba
več oskrbovati Romunije, Bolgarije,
širnih pokrajin na vzhodu in cele
Francije.

3. K zaveznikiškim letalskim na-
padom na nemške vojne tovarne je
prilpnomiti, da so se Nemci pokazali
mojstre improvizacije. Če je treba, so
zmožni vreči n. pr. celo oklepno di-
vizijo recimo od Kölna na fronto v
štiri in dvajsetih urah. V preteklih
štirih tednih se je določena nemški
polk ali pa določena nemška divizija,
ki smo mislili, da je v tem in tem
mestu, pojavila v kar nespodobno
kratkem času v drugem frontnem od-
seku, kjer je nismo pričakovali.

4. Nemško letalstvo ima za se-
boj dolgo pavzo, vendar je spet v
vzponu. Na zahodni fronti podpira
zdaj kopensko vojsko v tesnem so-
delovanju z njo. Zato smo spet pri-
siljeni, natančno opazovati nebo nad
seboj. Novi nemški lovci so prekleto
dobra reč. Pred kratkim je hotelo
več ameriških lovcev zbiti nekaj nem-
ških lovskih letal. Nemci so leteli
zelo nizko in Američani so se s hi-
trostjo 600 km na uro spustili nanje,
toda Nemci so se graciozno obrnili
in dosegli pri tem hitrost, ki so jo
naši piloti cenili na več ko 800 km
na uro. Sicer pa začenjamo čedalje
pogostejše doživljati tudi nočne bomb-
ne napade.

5. Pri nas besedičimo, česa je

oklepnik »Tiger«
zmožen in česa
ne. Druga ameriška oklepna divizija
je trdila, da jih je nekaj uničila, toda
vojaški tehnični strokovnjaki so na
podlagi neoporečnih dokazil izpove-
dali, da to ni res. »Tigrik«, ki smo
zadnje čase imeli opravka z njimi, so
bili opremljeni z brzostrelnimi topovi
kalibra 8.8 cm in so imeli tako močan
oklep, da mu naša protitankovska
obramba še zdaleč ni kos.

6. Kar se tiče večnega vprašanja
»nemških rezerv«, je treba dvoje
upoštevati: prvič šteje nemška vojska
še zmerom mnogo milijonov mož, ki
jih ni moč meni nič tebi nič podreti
z jehonsko trobento, drugič bo pa
vsak človek, ki ima kaj časti, branil
svojo lastno domovino do smrti.

7. Štiri od šestih zaveznikiških armad
na zahodni fronti so ameriške, in
Eisenhower je svojim rojakom odkrito
povedal resnico o pomanjkanju to-
pniške municije. Če kdo ne-
mara dvomi, da je Nemčija zmožna
zadostno oskrbeti svoje divizije s
strelivom, bi ga povabil, da obhodi
čez noč in čez dan fronto 9. ameriške
armade.

Churchillove izjave v zadnjih dveh mesecih

Winston Churchill spada med tiste
gospode, ki jih svet že nekaj let naj-
pogostejše citira — že zato, ker naj-
pogostejše govori. Toda kdor mnogo
govori, se utegne zagovoriti. Nekoč
nismo tega dovolj premislili. Zato pa
to danes toliko bolj vemo — danes,
ko smo se streznili, ker doživljamo
po skrivni g. Churchilla državljansko
vojno.

V zadnjih sedmih tednih pred le-
tošnjim božičem je Churchill nič manj
ko devetkrat govoril. Prinašamo naj-
zanimljivejša mesta iz najvažnejših od
teh govorov, ker so zanimiva in
poučna.

31. oktobra 1944: »Močni čini-
telji negotovosti ne dovolijo, da bi
mogli kaj več kakor ugibati o koncu
vojne. Političnega upora v Nemčiji
ni pričakovati, spriči skrajne žila-
vosti nemškega vojaka ne računajmo
s koncem vojne pred božičem.«

9. novembra 1944: »Treba bi
bilo sklicati novo trojno konferenco.«

29. novembra 1944: »Ne vda-
jajmo se upom v bližnji konec voj-
ne... Zavezniki niso bili še nikoli tako
trdno in enotno združeni kakor
danes.«

8. decembra 1944 (grška de-
bata): »Morali smo vsakogar oskr-

beti z orožjem, kdor je mogel ustre-
liti katerega Huno. Zato plačujemo
danes s to debato, plačujemo pa tudi
z našim denarjem in z našo krvjo...«
(Značilno: denar je prej kakor kri.)
»Na Grškem imamo opraviti z obo-
roženimi gangstri, ki jih vodi zakon
drhali, z razbojniškimi tolpmami z
gora, z ropajočo in plenečo sodrgo
banditov in morilcev, ki morajo ve-
ljati za dezertarje.« (Zanimivo: do-
tlej je ta drhal »gangstrov, banditov,
razbojnikov in morilcev«
Churchill na ime »junaških patrio-
tov, ki bijejo heroično boj«. Zani-
mivo tudi to, da nova karakteristika
»gangstrovskih osvoboditeljev«
po izrečni Churchillovi prigombi ne velja
samo za Grčijo.)

Grška debata je bila tudi sicer
zanimiva. Ko je Churchill označil
grofa Sforza za osebo, ki ji ne gre
dosti vere, je poslanec Shinwell zlob-
no vprašal, ali ni Churchill nekoč
podobno izjavil o de Gaulle. Church-
ill je ogorčeno vzrotil, kar pa opo-
ziciji ni branilo, da ga ne bi bila
zbadla: »S svojo politiko podpirate
Mussolinija.«

»Leta 1928. sem ga res podpiral,«
je priznal Churchill in tedaj mu je
ušla še nerodnejša: »Takrat sem iz-
javil, da bi bilo zelo dobro, če Italija
ne bi padla v boljševizem. Tedanji
italijanski režim je bil boljši, kakor
bi bil splošen padeč Italije v divjo
boljševiško državljansko vojno.«

Kmalu potem je naneslo, da je
Churchill rabil besedo »Rusik«. Labu-
rist McGovern ga je popravil: »Bolj-
ševiki!« Churchill se je raztogotil:
»To je zelo zlobna pripomba. Nepra-
stano mi skušate v tej težki debati
nastavljati past.«

15. decembra 1944 (poljska de-
bata): »Velika Britanija ni nikdar
jamčila poljskih mej (!!!)... Upi v
spravo med poljsko eksilno vlado in
Moskvo so dokončno izginili... Stvar
se bo tisti trenutek znastrila v kata-
strofo, ko bodo med nadaljnjim pro-
diranjem sovjetske vojske na Poljsko
počili ostri spori in boji med velikim
delom poljskega prebivalstva in so-
vjetskimi četami.« (Angleški tisk je
to izjavo tako komentiral, kakor da
je Churchill hotel svariti spodnjo
zbornico pred »grozečo tretjo svetov-
no vojno.«)

19. decembra 1944: »Napove-
dane izjave o vojnem položaju ne
bom podal pred božičem.« To je bilo
en dan po začetku nemške zimske
ofenzive...

Varčujte z vodo in elektriko!

Zmagovita nemška ofenziva na zahodu

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v zadnjih 7 dneh:

Na zahodu se je težišče bojev pre-
maknilo v prostor srednje Luksem-
burške. Sovražnik je tam skušal vdreti
v naš južni bok, da bi osvobodil svoje
čete, obkoljene v Bastognu. Sovra-
znikov poskus se je izjalovil.

Naše čete so predrle daleč čez reko
Ourthe in nadaljujejo svoje prodira-
nje. Samo v prvih petih dneh ofen-
zive je število ujetnikov preseglo
20.000. Zaradi pritiska naše zimske
ofenzive je sovražnikova napadalnost
v vseh odsekih zahodne fronte po-
pustila.

London, Anvers in Liège so bili v
našem daljnostrelnem ognju.

Na italijanski fronti ni bilo posebnih
dogodkov.

Na Madžarskem se nadaljujejo tež-
ki obrambni boji. Boljševikom se je
posrečilo prodrati zahodno od Budim-
pešte v severozahodni in zahodni
smeri; trdi boji se bijejo ob zahod-
nem robu mesta. Povsod drugod so
naše čete krvavo zavrnile sovjetske
napade, tudi v Kurlandiji, kjer si
boljševiki krčevito prizadevajo, da bi
prebili našo fronto.

Atlantske listine ni!

Lizbona, 20. decembra. Na prvi ti-
skovni konferenci, ki jo je priredil
prezident Roosevelt po svoji vrnitvi
z dopusta, so ga vprašali, kakšno je
njegovo stališče v poljskem vpraša-
nju. Eni ameriški listi se zavzemajo
za Poljake, drugi pa trde, da so
Združene države za delitev Poljske.

Roosevelt je odgovoril neobvezno,
da je po njegovem prvo stališče boljše.

Na vprašanje, kaj je z izvirnikom
Atlantske listine, so časniki dobili
presenetljiv odgovor:

»Nihče ni nikoli Atlantske
listine podpisal, zato tudi ne
obstoji nikakršen nje izvir-
nik.«

Roosevelt je dodal, da nikoli ni bilo
pravega dokumenta o Atlantski listini.
Edini »dokumenti«
je bil kos papirja,
ves potečan s popravki in pripom-
bami Churchilla, Roosevelta, Sumner-
ja Wellesa in sira Alexandra Cado-
gana. Tako zredigirano besedilo so
potem dobili tehnični strokovnjaki v
roke z nalogom, da ga dostavijo za-
vezniškim vladam in časopisju.

H koncu je prezident še dejal, da
ima Atlantska listina to skupnost z
drugimi zgodovinskimi dokumenti, da
se njeni cilji nikoli ne morejo doseči.

Postenejši bi bilo, da je Roosevelt
to izjavil tri leta in štiri mesece po-
prej, takrat ko je skupaj s Churchil-
lom startal svoj bluff.

garijo kot »samostojnim«
državam, id. V vseh letih sedanje vojne ni
Moskva izpolnila niti ene same, za-
vezniškom ali nezaveznikom dane ob-
ljube. Nasprotno, v vsakem primeru
je šla dalje svojo diametralno na-
sprotno pot od obljub in obvez.

Cedalje redkeje postajajo v anglo-
ameriškem svetu optimistične izjave
o bodoči organizaciji miru na skupni
in enotni zaveznikiški osnovi. Druga za
drugo se podirajo lahkoverne stavbe
londonskih in washingtonskih na-
črtov, in konference, ki jih sklicujejo,
da bi jih na njih sprejeli kot ob-
vezne sklepe, se razhajajo brez rezul-
tatov. Kremeljski mogočnik jih eno-
stavno ignorira, če pa pošlje nanje
svoje zastopnike, jih ti le razbijajo,
a če nazadnje morda tudi sprejmejo
kake »obveznosti«, jih nikoli ne izvr-
šijo. Tako postajajo vsa ta angloame-
riška prizadevanja za uskladitev »za-
vezniških«
stremljenj in načrtov čedalje bolj
Sizifovo delo. Celo kurje-
možganski naivneži, ki so prespali pet
let razvoja dogodkov v Evropi, pri-
čenjajo počasi spoznavati, da »nekeje
ni nekaj v redu«. Vendar jih je med
njimi še neverjetno veliko, ki se jim
zdi, da je treba iskati krivdo za tak
razvoj dogodkov tam, kjer je ni, in
ne tam, kjer jo že davno vidi celo
najbolj povprečen celinski Evropec:
v neznajnem, verolomnem in za-
hrbtnem moskovskem boljševizmu.

Medtem pa, ko se bistrejše glave
v Angliji in Ameriki že začenjajo

bistriti, ko spoznavajo, da pomeni
»zaveznikiška«
objem Moskve za Anglo-
američane dejansko smrtni objem
anakonde, in iščejo pota, kako bi se
izvili iz tega objema, kaj pod njimi
tudi v sami Angliji in Ameriki seme
boljševizma. Kako visoko bilje je že
pognala ta setev, so nam pokazali
dovolj nazorno prav dogodki v zvezi
z angloameriško intervencijo na Gr-
škem. Ne samo angleški komunisti —
čemer se nihče ne čudi — ampak celo
laburisti, druga najmočnejša stranka
sedanjega režima, so stopili ne-
davno odkrito na stran EAMA in
ELASA, torej za cilje boljševizma
proti interesom lastne angleške poli-
tike. Mnoge od komunistov najbuj-
skane strokovne organizacije so v
protest proti Churchillovemu »nasilju
nad voljo grškega naroda«
sklenile stopiti v stavko, ali so to že storile.
Tako je samo na Skotskem vprizorilo
demonstrativno 24urno stavko 150.000
pristaniških in drugih transportnih
delavcev. Podobni komunistični pojavi
nastajajo tudi v Zedinjenih državah
Severne Amerike.

Tako vidimo, da ni londonska in
washingtonska politika taktiziranja in
antišambriranja z boljševizmom po-
drla samo temeljev angloameriške
opore v evropskih narodih, ampak
izpodkopava, sicer počasi a z neizo-
gibno doslednostjo tudi same domače
temelje angleške in ameriške politi-
ke. Boljševiške garje, ki so se za-
grizle v telo izmučene Evrope, se tudi

pred Rokavskim prelivom in Atlant-
skim oceanom niso ustavile. Prepla-
vale so obe morji in pričele svoje
razkrojevalno delo v samih taborih
Angloameričanov. Churchill in Roose-
velt sta bila naivna politika, če sta
mislila, da sta angleški in ameriški
narod imuna pred boljševiškim gar-
jami. Prav tako naivna sta bila, če
sta mislila, da jim lahko brez škode
za Anglijo in Ameriko prepusita v
plen izmučeno Evropo. Resnica je od
nekajdaj sama ena: le Evropa je tista
prastara in edino trdna opora, s ka-
tero stoji ali pade ves zahodni svet,
tudi eni onkraj Rokavskega preliva in
Atlantskega oceana. Branika Anglije
in Amerike pred boljševiškim razkro-
jem ni mogoče ustvariti na obalah
Atlantika, ta branik je mogoč samo
na mejah Srednje in Jugovzhodne
Evrope pred planjavami evrazijskega
barbarstva.

Churchill, Eden, Roosevelt, Stetinius
in drugi angloameriški državniki se
danes morda vsega tega že zelo do-
bro zavedajo, čeprav si ne upajo po-
vedati resnice s poštenimi in možati-
mi besedami, ker bi sicer bili prisil-
ljeni izjaviti iz njih konsekvence in
zaključiti Stalinu svoj odločni »Stoj!«
Tega pa ne smejo zaradi Nemčije,
kateri so stavili en sam kategorični
pogoj: »Kapitulacija!«
in ga zdaj no-
čejo ali ne smejo preklicati. Tako so
prisiljeni igrati igro, ki je edinstvena
v vsej dosednji človeški zgodovini,
igro namreč, da se istočasno vojsku-

jejo z boljševiki skupaj proti Nem-
čiji, pa proti boljševiškim tolpmam v
osvojenih in »osvobodjenih«
evropskih
državah, da istočasno na vsa usta
zagotavljajo svojo zvestobo do Mo-
skve, in obenem bi radi brusili nože
za obračun z njo — ko bi bili še
zmožni za to. Ali pa bo za tak obra-
čun še dovolj časa? Ali ne bo bolj-
ševizem medtem uničil v Evropi, ki
jo je ali jo še bo osvojil, že vse,
kar bi še bilo reševati? In ali ne
bodo komunistične garje medtem tudi
že same Anglijo in Ameriko tako
razgrizle, da bosta obsojeni doživeti
enako usodo, kakršno je Moskva z
angloameriško politično in vojaško
podporo pripravila Evropi?

Leto 1944., leto, katere so »zavez-
niki«
že ob začetku oznanili kot leto
svoje dokončne zmage in leto miru,
se bliža torej svojemu koncu v dozo-
revanju razmer, kakršnih v Londonu
in Washingtonu na novega leta dan
niso pričakovali. Z njimi pa dozore-
vajo tudi stvari, ki bodo še marsi-
koga prisilile temeljito revidirati pri-
čakovanja o rezultatu te najbolj zme-
šane vseh dosedanjih vojn. Ni namreč
treba, da je človek nadpovprečno bi-
ster, pa bo uganil, da se bo ta vojna
končala popolnoma drugače, kakor se
je začela in kakor je napovedovala
zlagona agitacija zlasti pri nas.

Kdor tega še zmerom ne verjame,
naj se vpraša, ali je prejšnji teden
verjel v možnost nemške ofenzive na
zahodu in v njen uspeh. S.S.

Teorija in praksa

Atlantska listina

Kaj se Angloameričani lahko verjamejo
svetu obljubljali in kaj mu dajejo

14. avgusta 1941. je britanska vlada na usta Mr. Attleeya, namestnika ministrskega predsednika Mr. Churchilla, ki se je takrat še mudil v Mr. Rooseveltom na Atlantiku, razglasila *Atlantic Charter*, t. j. Atlantsko listino, tako imenovano zato, ker sta jo oba odgovorna državnika Velike Britanije in Združenih držav sestavila nekje na Atlantskem oceanu.

Atlantska listina naj bi bila nekakšna ustava svobodnega sveta po tej vojni. Tako sta jo vsaj predstavljala vesoljni javnosti njuna dva očeta in po njunem nalogu ves angloameriški tisk. Kadar koli je bilo treba kateri narod potolažiti, ker je začel izgubljati vero v angloameriško iskrenost, vselej se je londonska in washingtonska agitacija zatekla k Atlantski listini, češ: »Pokažite, potrpite, ko vas mi osvobodimo, se vam bo dobro godilo, saj smo nalašč za vas sestavili Atlantsko listino, da vam bo zagotovljena svoboda.«

In tako so narodi verovali, verjeli, čakali in upali. In ko so pričakali, so se počeli zgroziti: »To naj bo Atlantska listina?« Komunistični kaos, anarhija, lakota in mraz v zasedeni Italiji; komunistični kaos, anarhija, lakota in mraz v »osvobojeni« Franciji; komunistični kaos, anarhija, lakota in mraz v »osvobojeni« Belgiji; komunistični kaos, anarhija, lakota in mraz v »osvobojeni« Grčiji — to naj bo svoboda Atlantske listine?

Tedaj so se gospodje očete in bori spomnili, da bi utegnili biti cikusa dovolj: svojo nalogo je itak opravil, t. j. zmešal je ljudi in primamlil narode na njihove litanije — zakaj ne bi zdaj povedali resnice, ko je v glavnem že itak prišla na dan?

In tako je 14. avgusta 1941. sledil drugi, nič manj pomemben, atlantski datum: dan 20. decembra 1944., ko je prezident Združenih držav Franklin Roosevelt javno priznal, da Atlantske listine sploh ni in da je ni nihče nikoli podpisal! Izjava, tako nezasišena v svojem cinizmu, da je nismo mogli verjeti, ko smo jo prvič prebrali. Tri leta, štiri mesece in šest dni so se uradna Velika Britanija in Združene države identificirale z dokumentom, ki ga nato eden od dozdavnih podpisnikov proglasi za humbug!

Da se razumemo: nezasišena se je morala zdeti Rooseveltova izjava samo naivnemu formalistu, ki še veruje vsaj v formalno poštenost voditeljev anglo-ameriško-sovjetskega tabora. Kdor pa presoja zadnjih 42 mesecev svetovno dogajanje ne z vidika, v kakšni obliki in obleki se nam kaže, temveč kakšno v bistvu je, to se pravi, kdor sodi ne po besedah, ampak po dejanjih, tega Rooseveltova izjava ni mogla presenetiti, saj že dolgo ve, da je Atlantska listina eno največjih slepil, kar jih pozna svetovna zgodovina.

Težka in usodna beseda; treba jo bo dokazati.

V ta namen pričujemo v naslednjem besedilu Atlantske listine (dodelo natismjeno), pod vsakim členom pa (v navadnem tisku) glavna dokazila o tem, kako so Angloameričani doslej »izvajali« načela, ki so si jih sami postavili kot normo bodočega svetovnega reda svobode in pravice.

Besedilo Atlantske listine

Člen 1.

Naši državni ne iščeta nikakršnega dobička, ne teritorialnega ne drugačnega značaja.

Zakaj je pa potem USA celo od svoje zavezanice Velike Britanije zahtevala v kritje svojih dobav po zakonu o posojilih in najemu, da ji izroči toliko in toliko potokov v zakup? Zakaj, če vodijo Anglosasi tako neseljni in človekoljubni nagibi, zakaj je potem prav te dni ameriška vlada odklonila prošnjo grške vlade, naj pošlje živeč stradalocemu prebivalstvu, češ da to ne spada v okvir zakona o posojilih in najemu?

Člen 2.

Naši državni ne stremijo za nikakršnimi teritorialnimi izpremembami, ki se ne bi ujemale s svobodno izraženi željami prizadetih narodov.

Zakaj pa potem Churchill ne zavrne Stalinove zahteve po vzhodni polovici Poljske? Zakaj je Finsko, vzor demokratsko, torej Angliji podobno, samo poštenje urejene države, hladnokrvno prepustil boljševizmu, čeprav so Fini rajši tvegali dve vojni, kakor da bi pristali na okrnitev svoje domovine?

Člen 3.

Naši državni spoštujeta pravice vseh narodov, da si izbere obliko vladavine, pod katero žele živeti; njuna želja je, vrniti suverenostne pravice in avtonomno vladavo vsem tistim, ki so jih izgubili.

Zato je torej britanska vlada priznala Purica, da je naredil prostor kompromisarju Subašiću; zato je dala bombardirati Beograd, da je kralj lahko »svobodno« pozval Srbe, naj se

Komunistom na Dolenjskem trda prede

Novi dokazi o moralnem razkroju naših gozdnih »osvoboditeljev«

Neumitena zima pritiska tudi naše gozdne tolovače čedalje bolj. Iz njenih vrst izhaja vsak dan več dezertierjev. V samem vodstvu se kaže velik razkroj: pomanjkanje hrane in oblek na silo vse skupaj, da ropajo in plenijo slovenskega kmeta. Pomanjkanje pa se kaže tudi v moštvu razbojnikov. Ki skušajo svoje vrste pomnožiti s preloženimi mobilizacijami.

Prinášamo nekaj poročil, ki nam nazorno kažejo obupno stanje vladajoče pri komunistih in nove poskuse, da bi ohranili moralno.

Tako je pribežalo predzadnji teden v Ljubljano mnogo beguncev z Dolenjske. Vzrok je bil preprost: hoteli so se izogniti pristni mobilizaciji, ki jo vršijo komunisti po vseh vaseh, katere še niso v varstvu domobranskih posadk.

Po pripovedovanju beguncev so v Suhbi Krajini začeli terene deliti 14. decembra komunistične pozive za mobilizacijo. Poziv se je glasil: »Pozivnica. V smislu odloka AVNOJ-a in predsedstva SNOS-a te pozivamo, da se javiš dne 15. XII. ob 9. uri na javki, ker boš odšel na naborno mesto. S seboj prinesi odelo, menažko in žlico in se čim bolj obleci in obuti. Tainik: Trtnik Alojz, predsednik: Franko Jože.«

Spreletje poziva je moral vsak kmet podpisati. Kmetom pa mobilizacija ni bila po godu in so se rajši odločili, da zbežijo. Tako je dosedaj pribežalo v Velike Lašče in Ribnico okoli 900 moških, prihajajo pa še vedno novi.

Neko drugo poročilo iz St. Jerneja pravi, da so izvršili komunisti v noči

z 9. na 10. decembra velik rop na revnega slovenskega kmeta. V okolici St. Jerneja in Kostanjevice so izropali kmetom vse govejo živino in konje. Njihova so prizadele Ledeta vas in Prekopa.

Izgovor komunistov, da so vsi ropi in zločini nad slovenskim ljudstvom in njihovim imetjem le delo posameznikov, ne drži. Danes tudi o tem nihče več ne dvomi, sicer se na bandi izdajajo in z lastnimi odločbami potrjujejo svoje rope. Prinášamo takšno odločbo o ropu konj:

»Stab I. bataliona Not. Voi. Področja. Na položaju dne 22. XI. 1944. ROOF. BARJE. Na položaju. Predmet: Zaplemba 4 konj. Ker nismo imeli nikake veze z vašim rajonom ter vas nismo mogli prej obvestiti, da potrebujemo nekaj konj, smo izvršili zaplemba v noči od 18. do 19. XI. 1944. v vasi Kremenec in to pri posestnikih Kralcer in Simon Antonu pri vsakem po dva konja. Konje smo oddali takoj na Stab VII. Korpusa. Politkomisar: Cankar. Komandant kapetan: Zemliak.«

Kakšno je stanje med komunisti, izvedmo najlepše iz zaplenjenih zapisov višjega komuniste XV. divizije, ki je službeno obiskal vse razbojniške brigade v mesecu oktobru in novembru. Iz zapisov posnemamo naslednje:

1. novinci so običajno ob prihodu disciplinirani, toda kmalu popustijo zaradi nediscipliniranosti starih.

2. Vojaške patrole često hodijo na žicanje.

3. Čete dobivajo dosti premalo literature.

4. V edinicah primanjkuje papirja: dalo bi se ga kupiti, pa ni denarja.

5. Borce močno razburja razorožitev italijanskih in francoskih komunistov.

6. Če so četni funkcionarji vprašani, ali so brali literaturo, sveto zatrjujejo, da so jo. Toda če so vprašani o posameznih stvarih, pa se vendar izkaže, da ne vedo nič. Tako je sploh niso brali ali pa tako mimogrede, da niso nič imeli od tega.

7. Čete so tako tekmovala med seboj, da so se vsled tekmovala sprle med seboj.

8. V prvem batalionu XII. UB že 14 dni niso povsem neslano.

9. Iz sestanka div. part. komiteta:

8. Sekretar V. UB poroča: »V zadnjih akcijah je bilo pogrešanih 8 partiznov in 86 partizanov. Partizani med katerimi je morala hudo padla, ne zaupa več vodstvu, češ da nas bodo Nemci vse nobili. Politkomisarji so se polenili. Komisar brigade je borecem povsem tu. Kulturno prosvetnega dela skoraj nič.«

10. Iz sestanka štabne celice IV. Gub. čete brigade:

1. Prisotni so pokazali že v vraščanju politično vojaško situacijo precejšnje zanesenosti in nezanimanje.

2. Pri poročilih komandanta se je izkazalo, da je sovražnik v zadnjih borbah odkril vsa izdana povelja po našem telefonu...«

Oficir OZNE se pritožuje, da se prijava glede belozardstev niso obnavljale.

Načelnik štaba poroča, da vlada v štabnih edinicah silno mrtvilo.

Tiskana beseda

pomočnica v borbi proti komunizmu

Da bi slovensko ljudstvo čim bolj obnavljalo komunizma in njeza zlih posledice, izšlo v zadnjem letu mnogo protikomunistične literature. Njen namen je razkriti vsem, tudi tistim, ki nečisto razumejo nevarnosti komunizma z delstvi in lasno besedo načela in upravičenost protikomunistične borbe.

V to literaturo spada predvsem »Prezidentske besede« in »Komunizem — orodje v rokah mednarodnega židovstva«. V prvi so zbrani govori predsednika v razdobju leten 1943—44. v drugi je objavljen prezidentov govor, ki ga je imel pred oficirji še pred to vojno v Kragujevcu.

»Narod naš umreti ne sme, če vsehino dodelana in važna brošura in se nam predstavlja kakor krščanski protikomunistični manifest.

Priznani znanstvenik univ. prof. Spektorski je napisal posebno za razumljivost laične delce »Evrazijsko in bolševizem«, univ. prof. dr. Grivec pa »Narodnostno vraščanje in bolševizem«.

Poleg teh so izšle še naslednje brosure: Čapkov »Zakaj nisem komunist«, »Tugljak« »Kri mučencev« in »Malikovanje zločinca«. Važna je že lani izšla knjiga »V znamenju osvobodilne fronte«.

Na deželi so posebno unoštevali naslednje brosure: »Protikomunistični katekizem«, »200? — SOF«, »Kaj torej, če ne kapitalizem in ne komunizem?«, »Na svoji zemlji svoj gospod« in »Rdeča kolobocija«.

Dijaki so izdali v borbi proti komunizmu svoj »Obzorik dijaške protikomunistične mladine« v štirih številkah. Kot zadnja je izšla obširnejša brošura »Krik slovenske zemlje«, ki obravnava vzroke revolucije komunistično divljanje po slovenski zemlji in rešitev iz sedanjega položaja.

.....

Pazite, da v kletih ne boste kuriva namestili tako, da bi zaprlo zaslini izhod iz zaklonišča!

podrede svojemu krvniku Titu; zato, ker Anglosasi tako neizmerno spoštujejo pravice narodov, se danes Atene izpreminjajo v prah in pepel in Grki po »osvoboditvi« huje krvave, kakor so kdaj koli pod nemško vojaško zasedbo.

Člen 4.

Naši državni si bosta prizadevali, da ob popolnem spoštovanju svojih obstojećih obveznosti priskrbe vsem državam, naj že bodo velike ali majhne, zmagovalke ali premagane, pod enakimi pogoji boljši dostop do svetovne trgovine in do surovin sveta, ki so potrebne gospodarskemu blagostanju držav.

Zato že zdaj grozita, kako bosta Nemčijo razkosali in ji vzele njeno industrijo. Nemce pa izselili. Ali je v skladu s to točko tudi nedavni Edenov namig v parlamentu, da Italiji ne bodo vrnjene njene kolonije? Ni naša stvar, zavzemati se za vselej; hoteli bi samo vedeti, kako je sedanje ali pa napovedano ravnanje z nasprotniki Velike Britanije in Združenih držav v skladu z njunimi obljubami.

Člen 5.

Na gospodarskem področju stremijo obe državni za popolnim sodelovanjem vseh narodov, da vsem zagotovijo boljše delovne pogoje, gospodarski procvit in socialno varnost.

NOVICE S PRIMORSKEGA

Ljudska univerza v Gorici

S predavanjem dr. Jože Lovrenčiča, profesorja iz Ljubljane, se je 18. decembra otvorila Ljudska univerza v Gorici. Dr. Lovrenčič je imel predavanje o Simonu Gregorčiču in o njegovem pesniškem ustvarjanju. Predavanje je odlično uspelo in je občinstvo, zlasti slovensko dijaštvo, predavatelja obilno nagradilo z aplavzom.

Pred predavanjem je bil kratek nagovor, v katerem je bil tudi naznanjen načrt bodočega dela. Predavatelj in predavateljica bosta naslednja: dr. Komar o dr. Antonu Mahničju s posebnim oziranjem na današnje čase; profesor Pengov bo predaval o ljudski prehrani med vojno; prof. Rado Bednarič bo obravnaval vprašanje: »Kako je Goriska menjavala svoje gospodarje in kaj so ji ti nudili?« prof. Lenček Rado bo govoril o etnografiji ter o tem, kaj ta znanost pomeni za gorško slovenstvo; dr. Kacin se bo spominjal pisatelja dr. Ivana Preglia — glasnika našega tolminstva; vseučiliški profesor inž. Viktor Gostiša bo s filmom razlagal pohod skozi moderne premogovne rudnike; dr. Jože Lovrenčič bo poslušalce seznanil z Valentinom Staničem, ki je bil prvi slovenski kulturni delavec na Gorškem; o narodnem gospodarstvu na Gorškem bo govoril inž. Ruslija, zanimivosti iz šahovske zgodovine pa bo pripovedoval prof. Jože Sorli; prof. Rakovec bo predaval o doživljanju in vrednotenju umetnin prof. Otom Muri pa o antiki.

Uspela dobrovoljska akademija v Postojni

V torek 19. decembra na dan pravošlavnega sv. Nikolaja, je bila v Postojni akademija, ki so jo priredili dobrovoljci. Dvorana je bila napolnena do zadnjega kotička. Poleg postojanske prebivalstva strazarjev, domobrancev in prostovolcev so prišli na akademijo tudi nemški, domobranski in dobrovoljski častniki. Pinqenit uspeh akademije je bil 8000 lir in so ga dobrovoljci poklonili revežem v Postojni.

Ta člen je v bistvu samo dopolnilo člena 4, zato ne potrebuje posebnega odgovora.

Člen 6.

Po dokončnem uničenju narodno-socialistične tiranije upata obe državi, da se bo sklenil mir, v čigar okviru bodo vsi narodi imeli možnost, živeti znotraj svojih mej v varnosti, in ki bo porok, da bodo vsi ljudje v vseh deželah mogli živeti strahu in stiske prosto življenje.

Tako nekako, kakor že zdaj žive »varno« in »strahu in stiske prosto življenje« vse dežele, ki so jih »osvobodile« zavezniške vojske — že zdaj, še pred »dokončnim uničenjem narodno-socialistične tiranije«, ko bi že iz reklamnih razlogov kazalo, da se »osvoboditelji« vsaj s cinizmom ne ponajajo, če že ne morejo prikriti svojega prezira do »osvobodilcev«.

Člen 7.

Takšen mir naj dá vsem možnost, da bodo lahko »osvirovano« pluli po morjih.

Kdo pa danes ne dá te možnosti? Kdo je danes kriv, da se samo civilizirano prebivalstvo Angliji in Združenim državam sovražnih držav, ampak celo tistih dežel, ki jih v Londonu in Washingtonu še zmerom imenujejo zavezničke, ne dobi nič zdravil, kaj šele hrano iz prekmorja?

Izbrani spored se je začel s himno dobrovoljske nevalke zbor pa je znel udarno pesem. Podporednik dr. Di. Sienčević je nato pozdravil zbrano množico in se zahvalil za gostoljubnost, katero doživlja dobrovoljci v Postojni in drugih krajih Primorske. Po tem govoru so sledila glasbena in vsake ločke, skoraj triurni program pa je zaključila spet himna.

Tisoči Dalmatincev umirajo od lakote

Po poročilu londonskega News-Chronicle vlada v dalmatinskih predelih, ki so pod oblastjo Broz-Tita, silno pomanjkanje. Na tisoče in tisoče ljudi umira od lakote.

To poročilo je tem značilnejše, ker ga prinaša moskovski liberalen list. Prepričani smemo zato biti, da je dejanski položaj prej slabši, kakor pa boljši.

»Zdaj naj Stalin potuje!«

Stockholm. Kakor javlja »Afton Tidningen« izjavljajo v washingtonski uradni krogi, da na Churchillovo željo za sestanek »velikih treh« ne bo sponočen noben neposreden ameriški odgovor. Ameriška javnost smatra, da je sedaj čas, da se tudi Stalin podvrže težkočam potovanja. Nekoč je odpotoval 70 letni Hull z letalom v Moskvo in tudi Roosevelt se je podal na pot, da bi se sestal s Churchillom in Stalinom, čeprav mu to ni bilo lahko. Zdaj pa Američani mislijo, naj bi tudi Stalin potoval.

Ostalo bo kajpak pri... mislih. Stvar je namreč takšna, da si modri Stalin ne upa na pot.

Zatamnitični čas do 31. decembra od 17.15 do 7.20 ure.

Člen 8.

Obe državni mislita, da se morajo vsi narodi sveta iz realnopolitičnih in iz duhovnih ozirav odpovalati uporabiti sile, ker se noben bodoči mir ne bo mogel ohraniti, če narodi preko svojih mej s stalnim oboroževanjem na morja, na kopnem in v zraku groze z napadi.

Dalje mislita, da je razorožitev takih dežel bistvene važnosti, dokler se ne uredi širše zasnovan trajen sistem splošne varnosti. Obe državni hosta prav tako podpirali in izpodbijali vse ostale porabne ukrepe, ki naj mirolojubnim narodom olajšajo težka bremena oboroževanja.

Ne samo da groze z napadi: napade že doživljamo! Samo v pravo smer naj puritanska gospoda pogleda, pa jih bo videla. Kdo je iztrebil nekomunistični sloj v baltičskih državah? Kdo je »likvidiral« več ko 10% prebivalstva v Poljski, ki jo je zasedel? Kdo je pokrovil najbrutalnejše čistke, ki jo je kdaj koli doživel srbski narod?

Takšna je Atlantska listina v teoriji in v praksi. V teh treh letih smo jo imeli dovolj priložnosti spoznati. Komur to še ni bilo dovolj, mu je zdaj Roosevelt sam pomagal izpreizdati. Kdor je kljub temu ostal slep, mu ni več pomoči. Pač: z bombo po glavi. A kajrat je za glavo prepozno.

Srečnejše nove leto 1945.

želita vsem naročnikom, bralcem in prodajalcem

uredništvo in uprava

»DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

Poziv!

Vsi možje letnikov 1914—1926, ki so dodeljeni v Slov. domobranstvo, pa jim je bil nastop službe odložen do 1. I. 1945 se morajo brezpogojno javiti radi nastopa službe v sprejemnem uradu Slov. domobranstva. Kmalveč ul. 2. dne 2. januarja 1945 ob 8. uri.

S seboj naj prinese: 2 slike, fedilni pribor, pribor za čiščenje, tojlo obleko in po možnosti odelo, poročni tudi družinsko polo. — Slov. domobranstvo.

Vlaganje davčnih prijav dohodkov, zavezanih rentinini, za davčno l. 1945.

V času od 2. do 31. januarja 1945 so dolžne vložiti prijavo za rentinino vse osebe, ki so imele v letu 1944. dohodke od premoženjskih predmetov in imovinskih pravic pod pojmom, da niso ti dohodki zavezani že kakšni drugi davčni vrsti.

Pod rentni davek spadajo: obresti od dolgov kakršnekoli vrste rente, najemnine in zakupnine za razne inventare za stavbišča in zemljišča, če dohodek od letih presega katastrski čist dohodek

Predmet abdavčenja so v letu 1944. dejansko doseženi dohodki. Davčne prijave so dolžne vložiti osebe, ki so imele dohodke, če se pa te nahajajo v inozemstvu, mora vložiti prijavo in plačati davek dolžnik.

Ce prijava ne bo vložena do 31. januarja 1945 se bo odmerila 3/4 kazna ali 10/4 kazna, če se prijava ne bi vložila niti na pismeni poziv.

Ulica obresti, rent najemnine in zakupnine, se bo kaznovala po čl. 142 zakona o neposrednih davkih.

Odredba o devolitivni prometu z motornimi vozili

1. Dne 15. januarja 1945 nehaio veljati vsa dovolila za vožnje z motornimi vozili (spremetra dovoljenca) s modro-rdečim trikotno oziroma z zelenim krogom izdana od tukašnjih civilnih oblastev, ne glede na to ali so motorna vozila registrirana v Ljubljanski pokrajini ali ne.

2. Kdor hoče po preteku roka iz točke 1. še nadalje uporabljati motorna vozila, mora zahtevati za novo prometno dovolilo pri šefu pokrajinske uprave v Ljubljani — uradu za civilno motorizacijo. Za izdajanje vožnje se izdajajo posebna dovolila.

3. Prometna dovolila se bodo izdajala za mesto Ljubljane oziroma za Ljubljansko pokrajino. Za vožnje izven tega območja je potrebna posebna vozna odobritev.

4. Z vsakim novim prometnim dovolilom se izda vozna knjižica, katero se mora vpisati vsaka vožnja pred njenim nastopom: vozna knjižica mora biti ob vožnjah vedno v vozilu in se mora na zahtevo pokazati nadzornim organom.

Vozna knjižica se mora vsak mesec predložiti uradu za civilno motorizacijo v pregled.

ZAPLEMBA

IMOVINE UPORNIKOV

Z odlokom šefa pokrajinske uprave je zaplenjena imovina naslednjih upornikov: Franca Miheliča, slikarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22; Borisa Arka, učitelja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Zibertova ul. 27; Alojzija Pirša, trgovca, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Šišenska cesta 20; Anteja Jukiča, trg. sotrudnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Pot na Dreknikov vrh 1; Franca Romiha, uradnika; Mare Romih roj. Jukič, gospodinja, nazadnje stanujoč v Ljubljani; Jožeta Trebanca, čevljarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Kapiteljska 11, II.; Viktorja Kečkera, trgovca; Veronike Kečkera roj. Stemberger, nazadnje stanujoč v St. Jerneju št. 98;

Antona Tomazla, posestnika, nazadnje stanujočega v Gorenji vasi št. 43; Franca Marinka, posestnika, nazadnje stanujočega v Kalch št. 8; Antona Gantarja, čevljarja, nazadnje stanujočega v Gor. Logu št. 79; Jozeta Šemrova, posestnika, nazadnje stanujočega v Gorenji vasi št. 11; in Jožeta Nagodeta, posestnika, nazadnje stanujočega v Kalch št. 17;

Strie Františka, lastnice mlekarne, nazadnje stanujoč v Ljubljani, Stari trg št. 17; Dolinka Ludoslava, uradnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Vodnoka cesta št. 6; dr. Ovirka Antona, univ. docenta, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Bleiweisova cesta 18; Jerzerika Franca, poka in njegove žene Marije, zasebake, nazadnje stanujoč v Ljubljani, Vodnoka cesta 1; Gornji Franje roj. Korosak, gospodinja, pred njenim hčerko Gornji Franjo, dijakinje »Gornji Sonje, dijakinje, nazadnje stanujoč v Ljubljani, Malejeva ulica 3; Tipica Adolfa, uradnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Šišenska ulica 18; dr. Celinka Franca, zobozdravnik, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Šmartinska cesta št. 8; dr. Ormana Cirila, zdravnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Dvorni trg 11; dr. Preven Stanka, zdravnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Dunajska cesta 15; Zupanca Jerneja, mesarja, nazadnje stanujočega v Novia Jerneja 27;

dr. Božidarja Lavriča, kirurga in njegove žene Dušane gospodinja, nazadnje stanujoč v Ljubljani, Puceljova ulica 10, II.; Leopolda Krevca, roj. 17. II. 1919 v Dol. Polikvah, nazadnje stanujoč ravno tam; Antona Rutarja, roj. 24. III. 1914 v Drači vasi, nazadnje stanujočega v Vel. Mladem št. 98; Franca Šporarja, roj. 25. XI. 1911 v Polpelci, nazadnje stanujočega ravno tam, in Silvestra Colariča, roj. 19. 1923 v Dolu, nazadnje stanujočega ravno tam.

Jubilej Pokrajinske hranilnice

Gospod predsednik general Rupnik je ob priliki 125-letnice obstoja Pokrajinske hranilnice naslovil na gospoda Čeca kot njenega predsednika tople čestitke z željami za nadaljno uspešno delo. V svojem dopisu pravi prezident med drugim:

Vso to dolgo dobo se je hranilnica milino in vztrajno uveljavljala v gospodarskem življenju. Bila je ves čas najpomembnejši in vodilni denarni zavod v državi z mecenatsko roko je bogato podpirala znanost in kulturne ustanove, na široko je vršila humanitarna dela usmiljenja, pomagala in podpirala je povsod kjer koli je bilo treba pomoči.

Zato je njena dela, truda in dohodkov polna zgodovina popisana vseh skozi zlatimi črkami, vsak list njene kronike izpričuje nalogo in potrebo njenega odločujočega udeleževanja v gospodarskem utripanju mesta ljubljanskega in podeželja. Njena posledica temu je, da uživa danes povsod najboljše sloves in največji ugled ne le v naši ožji domovini temveč tudi daleč izven naših meja v inozemstvu. Moja iskrena želja je, naj bi hranilnica tudi v bodočnosti krepko uspevala in procvitala ter bila vedno delovna popolnoma zaupanja in priznanja; želim, da bi se dvigala in dvigala do danes še neslutenejšega navišega razvoja, ki je na denarstvenem poprišču pri tukajšnjih razmerah solah dosegljiv.

Prosim vas, gospod predsednik, spremlite in moje najtopleje občutene čestitke in najboljše želje v imenu hranilnice, ki ji najhvaljeje ob njenem tako pomembnem jubileju, na izvolino znane.

Naj zatemnjen čas. Do vsotelega 31. decembra je zatemnjen obvezna od 17.15 do 7.20.

Navodila za primer, da bi bile ob priliki bombnega napada razrušene vodovodne naprave in bi postala delno neuporabna tudi stranišča na vodno izločevanje. Da se omogoči njihova uporaba, morajo biti na razpolago v vseh stranišnih večja posoda, napolnjene z vodo in razna razkužila. Med razkužili je najcenejši in najboljše aseptično mleko, v drugi vrsti klorovno apno če je na razpolago. — Vsaka školica mora imeti lesen pokrov.

Zimske dolžnosti hišnih lastnikov. Vsi hišni posestniki se opozarjajo na mestni čisti red ki ima določbe o spravljanju snega s hodnikov. Če zapade sneg ponudi, se morajo hodniki osnažiti do 7. ure zjutraj. Če zapade sneg podnevi, ga je treba osnažiti po večkrat na dan. Ravno tako se opozarjajo na določbe o čiščenju obcestnih kadunov o snegu ki zdrži s streh, o poljedici in o odlaganju snega v Ljubljani.

Nov verski list. Ker so zaradi varčevanja s papirjem prenehali izhajati vsi dosedanj slovenski verski listi, je nastopil novi verski list pod imenom »Rast«. List je namenjen verski izobrazbi in duhovni poglobitvi Slovencev.

Nabirka knjig za šolske knjižnice. Prosvetni oddelk Pokrajinske uprave se obrača do vseh prijateljev mladine s prošnjo da ji darujejo »Za vojno boževino 1944« po kakšno slovesno delo za dopolnitev šolskih knjižnic. Prispevke sprejema prosvetni oddelk Pokrajinske uprave na Bleiweisovi c. 1, pritrilje.

Previdnost pri kurjenju s premogom. 11. decembra so našli v Ljubiški ulici v nezaveštem stanju Ivana B., njegovo zaročenko Franciško N. na mrtvo. Preiskava je določila da sta se ponesrečena zastrupila s premogovim plinom, ki je uhaljal iz peč. — Drug primer zastrupitve s ogljikovim

Varčujte z elektriko!

monoksidom se je dogodil v Mostah. Mati je, preden je odšla v mesto zakurila s črnim premogom. Ko se je vrnila domov je našla enega svojih dveh otrok v nezavestnem stanju, drugega pa mrtvega. — Opozorjamo da potrebuje črna premog dobro, solidno peč in dokaj zraka pri najmanjšem smradu pa odprti okna.

Otvoritev potniškega prometa do Kočevja in nazaj v Ljubljano. Vlaki v Kočevje odhajajo iz Ljubljane ob 5.45 in 14.14, iz Grosuplja ob 6.50 in 15.15, prihod v Kočevje ob 10.05 in 18.30. Iz Kočevja odhajajo vlaki ob 6.15 in 14.16, iz Grosuplja ob 9.10 in 17.27, prihod v Ljubljano ob 9.52 in 18.15. Zaradi ukinitve prometa s Kočevjem so od 20. decembra ukiniteni vsi lokalni potniški vlaki med Ljubljano in Grosupljem.

Razglas. Pošta Ribnica na Dolenskem in Velike Lašče vršita od 19. decembra celotno pošto službo. — Pošta iz pri Ljubljani vrši od 21. decembra dalje tudi blaginjsko in paketno službo.

Nova telefonska številka. Oddelek VIII/6 Pokrajinske uprave ima začasno novo telefonsko številko 29-37 in ne več dosedanjih števil 27-62 in 26-59.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: g. Jože Setinar, finančni p. preglednik, in gđ. Jožica Mandelčeva; dr. Jože Krivic, pisatelj, in gđ. Kamila Venier; inž. France Murak, in gđ. Breda Puntar; dr. France Veber, redni vseučiliški profesor in gđ. Marija Šibarjeva; g. Ivan Heller, bančni uradnik, in gđ. Spela Černe, arhitektica in št. Vida.

UMRLI SO:

V Ljubljani: Martin Kotnik, sedmošolček; Janica Čehovinova; Antonia Kramarjeva, vdova po trgovcu; Urška Perharjeva, tržakanka; Ljudez Meserko, poslovođa; Katarina Šušteršič, poslovođa; Karel Kovič, poslovođa in krojaški mojster; Mihael Zgalnar, mestni uradnik; v p.: Marija Zalečeva; Janko Zorič, hrivski mojster; Julij Šušteršič; Marija Jeršovica; Maj. Gerškov; Ivan Petek, devjarski mojster; Mihael Rozman, trgovec; Agata Kavčičeva, upokojenka; tobakova tovarnica; Martin Oblak, skopist; Kmetekova posojilnica.

Nata sošatelj

Liatek „Družinskega tednika“

Samopomoč telesa

Napisal Adolf Koelsch

Mnogi ljudje hodijo po svetu z le eno obistjo, ker so jim morali drugo iz tega ali onega vzroka odstraniti. Počutili so tudi v tem nenormalnem položaju prav dobro. Molče je bila namreč preostala obist prevzela tudi delo, ki ga je prej obravljala njena sestra. Pri tem je na seveda morala znatno povečati svojo velikost in podvočiti svojo zmogljivost. Telo je torej na tak način našlo pota in načine, da se je izognilo kvarnim posledicam, ki bi bili sicer nastali zaradi operativnega posega vani.

Kakšni bi bili nasledki, če organizem ne bi bil sam zmožen izravnavati izpremembe, si prav lahko mislimo tudi sami. Treba je le da se spomnimo nalog, ki jih morajo opravljati obisti v celotnem delovnem stroju človeškega telesa. Najboljša primerjava, ki jo moremo najti, je, če imenujemo obisti čistilniško napravo. Velika večina vseh v vodi toplivih snovi, ki jih telo v svojem obratovanju ne more več rabiti prihaja v obisti da jih potem izločijo iz krvi in soloh iz telesnih sokov. Zato so obisti tudi zgrajene kot bistrice ali filtrirališče, in njihov najvažnejši element je sečni kanal.

Čeprav ni človeška obist večja kakor teletova, si moramo nazorno predstaviti natančnost in zaposlenost, s katero deluje, in pomen s katerim narava vrednoti njeno delo nazorno predstaviti le tedaj, če vemo, da ima ena sama človeška obist približno milijon takih sečnih kanalov. Kakšna ogromna površina je to, po kateri mora krožiti čiščenja potrebna telesa tekočina in na kako majhen prostor mora biti polisnjena! Obenem pa mora obist skrbeti tudi za to, da se izločijo vsi možni sokovi iz bistrice. Čisto pozablja se navadno to, da vračajo obisti razne snovi, potem ko jih očistijo, tudi spet telesu. Zakaj medtem ko morata obe obisti pri odraslem

v razpadu večjega dela njevih čistilnih naprav. To preusmerjanje z ugodnim razpadanjem je močno podobno težkemu organskemu šoku ki napravi trnino nesrečo še večjo kakor je v resnici in poveča tudi življenjsko nevarnost. Mogoče pa je da je prav ta šok potreben za uvod v preusmeritev v reševalno povečanje obsega in delovanja preostale zdrave obisti. Ker takoj ko se začne proces razpadanja nekaterih obistnih delov, se pričnajo sosednji nedotaknjeni za preurejati in večati ter ustvarjati prva pogoja za poznejši prevzem podvojene delavnosti.

Fotografija na posteljni omarici

Napisal Friedrich Freksa

Karla je morala k šefu.

»Hočem,« je dejal prijazno mož, ki je vodil veliko oblačilno podjetje. »da gresite zdaj na dopust in izkoristite vsaj še te dni. Delati niste še nikoli tako pridno kakor zdaj zato vam bom izstavil izredno nakazilo. Svetujem vam, da gresite v T. na morje. In privoščite si vsega — saj me razume — želim vam samo dobro.«

Karla je zamislila. Zahvalila se je. Šef je gledal za njo in dejal svoemu kompanionu: »Take uslužbenke kakršna je Karla Holström ne najdemo zlopa. Toda vsa je že obnemogla, oči ji lezejo skupaj in ustnice ji podrtelajo. Bilo je preveč, kar si je nalozila.«

Karla je vedela, zakaj je to delala. Preveč se je bilo zvajilo nanjo. Tu je bila istorija z Jürgenom, tretja priložnost dvaintridesetletnega dekleta, o kateri je upala da jo bo privedla v zakon. Toda tudi istorija z Jürgenom se je razvila kakor vse prejšnje, s koncem tedenskimi izleti, plesnimi večeri, veselo družbo — vedno ista pesem. In ko sta se nazadnje poročila, ni bilo za vsem tem ničesar. Jürgen je živel ko da ima kako premoženje in je, kakor večina lahkomiselnih mladih ljudi, izdal sproti vse.

priporočil. Soba je stala v gornjem nadstropju čisto ob strani in je imela razgled na morje. Sobarica, ki ji je stregla, je bila že starajša ženska. Bila je vesela zlikanih stvari, ki jih je vložila iz kovčega. Nazadnje je vzele vanj še sliko in jo postavila na posteljno omarico.

»Hm,« si je dejala. »to je gotovo listi?«

Karla ji je prikimala in se hudo-mužno nasmehnila: »Seveda.«

Stara sobarica je menila: »Črn? Vi pa ste plavalši! Nekaj posebnega je v njem. Ni lahke vrste.«

»Gotovo,« je dejala Karla, »zavzema tudi zelo odgovorno mesto. Vendar upam, da bova čez leto že skupaj.«

Sobarica je govorila še na dolgo o moških in povedala, da je na obali in na plesišču obilo skušnjav. »Tu je zato dobro,« je menila »da ima lepa gospodična trdnostno oporo.«

Toda Karla se je zelo motila, če je mislila, da se bo lahko popolnoma izognila družbi. Imela je take plave lase, ki prikrivajo lela in kazala jih je samo tri in dvajset. Na obali so hodili moški vztrajno mimo nje. Nekateri so jo tudi ogovarjali s pripombami o vremenu in vetru morju in soncu. Odgovarjala jim ni.

Sobarica pa je — česar Karla ni vedela — opisovala njene zaročenke z najglasnejšimi besedami. Ni se niti strahla kazati njegovo sliko nekaterim damam in gospodom, ki so stanovali v istem nadstropju. Tako je šel potem skozi vrste gostov velik »Ah!« in radovednost okoli Karle je narasla. Ni si niti več upala hoditi na obalo.

Nekega dne je srečala na pošti ljubljanskega starejšega gospoda, ki ji je takoj odstopil pult, na katerem je pisal, a ji sicer ni rekel besedice. Mož ji je ugaljal. In kmalu se je zgodilo, da ga je pozdravila in z njim govorila. Bila je vesela, da je našla nekoga, ki jo bo branil pred vsiljivi. Tako se je približal zadnji dan njene bivanja v letovisku. V mraku je odšla s svojim znancom dr. Golsom na zadnji izprehod po obali. Ko sta stala ob pristališču, je zavzdihnila: »Zdaj je tudi to prestano in hvala Bogu, z vašo pomočjo.«

Tedaj je dr. Golsen prišel pod roko in ji dejal zelo dobrohotno: »Zdaj se bosta gotovo spet vrnila na delo?«

»Da,« je odgovorila popolnoma mehčano. »poizkušam bom spet delati, in molji živi bodi v redu. Biti vam moram zelo hvaležna.«

Golsen se je ustavil in dejal: »Tudi jaz sem zelo srečen, da so nevarnosti za vami. Dobro poznani ljudi. Takoj sem vedel, kdo ste, kljub vsem neumnim govoricam in trditvam.«

»Kakšnim trditvam?« je suho vprašala Karla.

»Pomislite, vsi ljudje tu so neprenehoma zadrževali, da ste nevesta ali — ne zamerite mi tega — ljubica znanega letalca Tormeisena.«

»Kaj?« je vzkliknila Karla. »Kako so si neki to izmislili?«

»Ali nimate na posteljni omarici fotografije?« je vprašal dr. Golsen.

»Da,« je odgovorila, deklet: »postavila sem jo tja in rekla sobarici, da nisem svobodna in da se bom v kratkem poročila — da me ne bi nadlegovali. Zato mi je bilo potem tako hudo, ko so se vsi vrtili okoli mene.«

»Tako je to torej! Ali res niste vedeli, kdo je gospod, čigar fotografijo imate?«

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Kdo?« je vprašala Karla.

»Slika je prav za prav last neke moje prijateljice,« je priznala Karla. »Na,« je rekel Golsen, »kakaj podobnega sem si bil tudi sam mislil. Zdaj si imam ničesar očitati. Jutri odpočijete — ali me boste odbili če rečem, da bi vas spremlil?«

»Ne,« je odgovorila Karla.

»A če bi spremljale dolgo trajalo, zelo dolgo?«

»Ah,« je rekla Karla, »o tem lahko še jutri govoriva!«

Spanje pri odprtem oknu

Mnenja glede spanja pri odprtem oknu sredi zime so deljena. Eni zastopajo stališče, da naj spimo vse leto vedno pri odprtem oknu. Drugi so zmerni in trde naj bodo okna odprta le toliko časa dokler ne nastopi mraz.

Iz zdravstvenih razlogov moramo spali v svežem zraku. Zato ni bilo prav, da imamo ponoči v sobi kjer spimo, odprto vsaj eno okno, da se zrak menjava. Posebno v spalnicah, ki so majhne in spri v njih so več ljudi, se zrak kmalu pokvari. Zato je nujno, da ga ponoči osvežimo.

V polnem času moramo imeti okna popolnoma odprta. Čež dan je vročina, ponoči hladno in s tem osvežimo zrak v sobi. Tudi jeseni in pomladi imamo okna odprta, a ne popolnoma, ker so noči v teh letnih obdobjih bolj hladne. Tako priprta okna bomo imeli toliko časa dokler ne bo nočna temperatura dosegla ničle.

So ljudje, ki spne vse leto ne glede na mraz, vedno pri odprtem oknu. Utrjeni so ali na že po naravi bolj občutljivi za mraz zato jim ne škoduje. Kdor lahko prenaša mraz in mu ne škoduje, naj le spi v mrazu. Drugi se pa spet takoj prehladijo, če snijo v prehladni sobi. Ti morajo posebno paziti, kdaj bodo imeli odprta okna. Zato je najboljša, če vsako sam odloči, kdaj bo spal pri odprtem in kdaj pri zaprtim oknu, na umu pa mora vedno imeti, da je za spanje potreben svež zrak.

Okno, ki ga imamo ponoči odprto, mora biti ono, ki je nameščeno tako, da ne bo hladni zrak neposredno do nas, ali da bi vlekle preko postelje. Če hočemo imeti kolikor možno dolgo ponoči odprto okno, ga odprimo v sosednji sobi, tako da se bo zrak ko bo prišel do nas že malo segreti. Ko bo nastopil tak mraz, da ne bomo mogli več imeti odprtega okna, napravimo gvečer, preden bomo šli spat, prepih vsaj za pet minut. Zaradi prepiha in mrzlega zraka se bo zrak v sobi toliko osvežil, da nas ne bo motilo, če bo okno zaprto.

Skopuh

Pruski kralj Viljem I. je bil v denarnih zadevah prelihan natančen. Njegova sledljivost je mešila skorajda na skopuštvo in je bila v Berlinu splošno znana.

V berlinski francoski koloniji je bilo za časa njegovega vladanja mnogo duhovnikov. Kralj je imel posebno veselje, da je te duhovnike po svoje zadrževal. Ko je tega ali onega srečal, je vselej vprašal:

»Ali ste čitali Moliera?«

Nekoč na je mlad duhovnik poslal kralju prošnjo, naj z denarno podporo prisloži na pomoč njegovi župniji. Kralj je prošnjo gladko odklonil. Kmalu potem je srečal duhovnika na cesti. Spregovoril je z njim nekaj besed in slednjič po svoji navadi vprašal:

»Ali ste čitali Moliera?«

»Da, veličanstvo,« je odgovoril duhovnik. Imenoval je nekatera pisatelja dela in pristavil: »In sedaj veličanstvo, sem ravno pri »Skopuhu.«

Kralj se je močje poslovil in zamisljen odšel. Kmalu nato je v družbi pripovedoval o svojem doživljanju z mladim duhovnikom. Tedaj je neki general vzkliknil:

»Veličanstvo, ta vas je pa ugaljal!«

Kralj je moral smehljaje se pritrditi.

In naslednji dan je kralj poklical odzvečnega duhovnika k sebi ter mu je izročil — polovico naproste vloge.

Usnjene izdelke barvajte v a specialno barvo ki usnuje ne škoduje. Elaks — Napoleonov trg.

Novo leto na Japonskem

Napisal Sanjo Oluno

Zapadnjaki po pravici cenijo Japonec kot delavnega, izobraženega in spretnega pionirja napredka v Aziji. Čeprav prevladuje njegov praktični talent, vendar ne smemo pozabiti na druge značilne poteze japonskega duha. Sicer je res, da je Japonec trd in žilav, vendar je tudi dobrodušen in vljuden. Japonec ima nasmech in veselje, ki ga Evropejec prav malo pozna. Skoraj vsak mesec ima svoj praznik: luna, lampiončki, krizanteme, črnejši cvet so nekateri pesniški motivi teh praznikov, v katerih se zrcali iskreno veselje prebivalcev starodavne imperije.

Največji praznik je bilo vedno Novo leto. V prejšnjih časih je bil tako važen, da je praznovanje trajalo ves teden, na deželi pa se je zavleklo do srede januarja, nakar se je zaključilo s posebno ceremonijo. V današnjem času mrzličnega dela pa praznujemo Novo leto samo še tri dni toda s navdušenjem, ki mora osupniti slehernega Evropejca. Delaven Japonec ne pozna nedeljskega počitka; delo in promet zastane samo za največje praznike, toda ob Novem letu so prekine vsako delo; v tem tednu ne more tujec kupiti ničesar, celo restavracije so zaprte; vsa trgovina, ki so bile pred praznikom pozna v noč odprte, so na Novoga leta dan zaprte. Vsi se pripravljajo na praznovanje

tega praznika, ki ima značaj družinske svečanosti.

Ze nekaj tednov pred praznikom se vrše skrbne priprave. Prične se s temeljitim čiščenjem stanovanja; s tem se ne bavi samo gospodinja temveč vsa družina; tudi oči in najmanjši otroci skrbno pomelajo in brišejo prah. Ko je to delo opravljeno, se prične okraševanje. Kdor pozna prirojeni čut Japoncev za okraševanje — mladina se v posebnih šolah učil spretnosti razveševanja cvetle — si lahko predstavlja s kakšno ljubimostjo in prizadevanjem opravljajo to delo.

Najpreprostejši okras, tako na deželi kakor v mestu so majhna smrečka, razvešena pred hišo. Premožne družine obesimo na vrata rogože okrašene z rdečimi raki, pomaranči, ribami in praprodom. Na vsaki strani vrat so postavljene smrečice in bambusove palice. Vsi ti predmeti so simboli dolgega in srečnega življenja. Rak spominja na ljubeznivo voljo; »želim ti, da bi mogel tako ostareti, da bi se tvoja hrbenica tako skrivila kakor rakov oklep.« To vobilo, ki je Japonecem posebno pri srcu, morda ni posebno laskavo za Evropejce.

Drugi del priprav je posvečen jedilom. Po starih, strogih predpisih budistične vere je za Novo leto prepovedano uživanje mesa. Slana riba, suh fižol, črne gobe tvorijo obredno hrano; ta jedila tudi ponudijo gostom skupno s čašo sladkega vina. Nikdar ne pozabijo dodati slavnega riževe torte, tako imenovane »mosic«. V vsaki družini je proti koncu decembra gospo-

dinja zaposlena s pripravljanjem riževe torte »mosic« ki je zmes zelo trdega riževega testa; s tem testom se pripravljajo tudi juha, »somic« imenovana. Nekaj »mosiac« je raztreseno po vsej hiši, tudi na domačem oltariu in v svetih školikah. »Mosic« ne sme manjkati nikomur; tudi oni ki je daleč od domovine, ne sme biti prikrasjan zanj.

Se druge priprave zaposlujejo gospodinja do pozne noče ure v zadnjih dnevih pred Novim letom. Za vsakega družinskega člana mora kupiti nove namizne prti in nove paličice za riž; za otroke mora pripraviti darila. Često udarci zvona s katerimi naznanja duhovnik budističnega templja pričekale Novoga leta, presenetilo mamico pri razmeščanju daril v lep red po mizah.

S prvimi sončnimi žarki se prične praznovanje. Vse je sveže in novo v tem lepem jutru, ne samo obleke, ampak tudi človeška duša. Novo življenje se pričneta, stare krivice so popravljene, sovražnosti in mržnje izbrisane. Vsi se smejijo in veselijo ter si medsebojno voščijo veselo novo leto. Stara navada je, da nižji voščijo svojemu predstojniku, delavec svojemu delodajalcu; mnogi porabijo ves dan za obiske.

Obiskovalci so zbrani v sprejemnici, okrašeni s simbolnimi znaki sonca, smreke in žerjave. Gospodinja ponuja sladko vino in obredna jedi; vsakdo vzame nekoliko iz vljudnosti, tudi če je sicer že sit.

Teza dne je mladina prosta in se ne udeležuje nobenih slovesnosti.

Mladi ljudje obojega spola se zbirajo na prijetne zabave. Razigranost teh novoletnih večerov je v letih starih časih zbudila marsikako nežno čustvo, ki je bilo predirga bodočega zakona.

Mnogo starodavnih običajev je sedaj izumrlo, samo v kakem bolj oddaljenem kraju so se še ohranili. V zgodnjih intrinjah urah so tako imenovani »manzai« prepevali po ulicah omnivi te pesmi, hodili od hiše do hiše in dobivali majhna darila. Popoldne pa je kak človek, oblečen v starodavno nošo, hodil po ulicah; obraz mu je zakrivala gosta maska noge je imel do kolen zvezane s sveženim slamo, na ramenih je nosil vilo slive polno popkov, s katerih so viseli nešteti papirnati trakovi. Tudi v rokah je držal sveženi papirnati trakovi. Od časa do časa je zavpil: »Koi-bumic veselo novice za sree! Mnoge deklice so pričakovale »Koi-bumic« na novega leta dan; za malo denarja je razveševal njih srce z nežnimi prerokami. Kakor »manzai« tako je bil tudi Koi-bumi značilna figura Novoga leta. Še dandanes je razširjena vera, da bo Novo leto dobro ali na slabo po veselih in žalostnih dogodkih prvega dne.

Kakor v teh vprašah, tako je v vseh običajih Novoga leta skrito upanje v srečo bližnje bodočnosti. V Evropi je simbol tega praznika veselica, kot zadnji pozdrav umirajočemu letu, na Japonskem pa pozdrav vzhajajočemu soncu, ki vstaja da obisje Novo leto, onemu soncu, ki krasi japonsko zastavo.

Das Reich, Berlin

Ob novem letu!

Pričujoča številka je zadnja v letu. Ko stojimo ob koncu starega in obnem ob začetku novega leta, napravimo po navadi obračun s preteklostjo in načrte za bodočnost. Kaj imamo torej danes povedati druga drugi, drage žene in dekleta?

Leto, ki je za nami, ni bilo lahko. Mnogo je bilo odpovedi, mnogo dela in mnogo trpljenja. Drobne skrbi so se vrstile druga za drugo in jim nismo videle ne konca ne kraja. Teh zaprek in težav tudi v bodoče ne bo zmanjkalo. Narobe! Čedalje več jih bo in s čedalje večjo energijo se jim bomo morale postaviti po robu. Tem dejstvom je treba pogledati naravnost v oči, ker le tako jim bomo kos.

Med nevšečnostmi vidim predvsem eno, ki je posebno neprijetna, ker nam kvari dobro voljo in krati življenje. To je živčnost. Velikokrat sem jo srečala. Pri prijateljicah, v lastnem domu, v pisarni, na cesti, pa v vrsti, ko stojimo pred mlekarjo ali ko čakamo na meso itd. Posebno značilno za to našo bolezen je, da je zelo nalezljiva. Saj ste gotovo tudi same zapazile. Če pride mož nataknen domov, je kaj kmalu vse nataknjeno. Drug vpije na drugega, nataknenosti kar konca noče biti. Tej bolezni pa moramo napovedati vojno. Velikokrat je že s tem dosti pomagano, če ne vživimo olja na ogenj.

Kadar torej vidimo, da je kdo v naši bližini nervozen, ravnajmo temu primerno z njim. Če ga že ne moremo pomiriti, ga vsaj ne dražimo. S tem smo že veliko storile. Nervozne se bo kmalu pomirili, žal mu bo in v hišo se bo spet vrnil ljubi mir.

Tudi v prihodnjem letu nam vsaka, ki ima le kakšno možnost, obdela kak kosček vrta ali njive. Dosti jih poznam, ki so leto obdelovale svojih ubogih par kvadratnih metrov vrtničke in se pokazale prave umetnice. Kaj vse so pridelale in kako prav jim je to prišlo, to vsaka od vas, ki mora loviti vsako solatko, vsako čebulo, špinato itd., sama najbolje ve. Če pa imate otroke in malo večjo družino, potem brez tega skoraj ne morete izhajati.

Marsikatera je ostala brez poslov. Marsikateri mož ali otrok je šel na delo in tako so se vsa dela v hiši zvrnila na gospodinjstvo. Zato bo morale marsikatera gospodinja poenostaviti svoje gospodinsko delo in se tako prilagoditi novim razmeram. Verjetno je, da tisti parket, ki je bil pred vojno gladek kakor ogledalo, odslej ne bo mogel biti več tako gladek, da se bo tu pa tam videl prah, kjer ga prej ni bilo, itd.

Poenostaviti bomo morale to in ono. Za to ni splošno veljavnega recepta, ker dve gospodinjstvi nista enaki, kakor nista dva človeka drug drugemu enaka. In spet bo gospodinja in mati, ki je nam vsem vzor po svoji marljivosti in preudarnosti, morala zvečer po končanem delu sesti, zamisliti se in napraviti načrt. Od tega načrta, ki ga bomo napisale na kos papirja in ki naj nosi naslov: »Kako poenostavim kuhno ali pranje ali dnevne opravke«, bo potem tudi odvisno, koliko bomo prihranile časa in denarja in lastne energije. In vse to pojde v prid dobri volji ostale družine.

Zavedaj se tudi, da vojna ni večna. Da bodo spet prišli časi, ko ne bo treba toliko obklevati trgovine in branjeve in ko boš z manjšimi naporji vodila svoje gospodinjstvo in svojo družino. Ta zavest ti bo pomagala prebroditi marsikatero nevšečnost.

In na koncu še to. Poskušaj enkrat za spremembo svoje sedanje razmere primerjati ne navzgor, z boljšimi, ampak navzdol, s slabšimi razmerami. Videla boš, da jih je mnogo in mnogo, ki bi imeli večjo pravico do godrnjanja kakor ti. Takšni, ki so izgubili starše ali brate ali otroke, pa zraven še vse svoje imetje, tako da so ostali sami in brez vsega: in vendar upajol!

Skušaj biti v letu 1945, ki stoji pred nami, vzorna mati in gospodinja. Posveti se vsa svoji družini in videla boš, da ti bo vse šlo nekako laže od rok. Tedaj boš sama s seboj zadovoljna, a to je v sedanjih časih najprijetnejši občutek. Dragica.

(Tri trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)
Tri otroške nočne srajce. — Prva ima celo sedlece zelo nabrano. Zapenja se na hrbtu. — Druga je napravljena iz enobarvnega in pikčastega blaga. Zapenjamo jo ob strani z gumbki. — Pri tretji srajci je pod štrigolafim izrezom monogram v barvi pentlje.

Ob koncu leta

Dvanajsta ura bije...

Kako bomo letos praznovali prehod iz starega v novo leto

Spet je preteklo eno leto. Tudi letos se bomo od njega poslovili in počakali novega. Silvestrovo, zadnji dan letošnjega leta, bomo proslavili v upanju, da nam bo prihodnje prineslo boljše čase in lepšo usodo. Spominjali se bomo vseh bridkih ur, ki smo jih preživeli, in veseljih, ki so nam pomagale, da smo laže prenašali težave tega časa.

Ta večer se bomo zbrali vsi iz družine. Nihče ne sme manjkati razen onih, ki nam jih je usoda odtrgala iz domačega kroga. Vsaka družina ima gotovo tudi med svojci katere, ki žive sami in bi si iz srca želeli, da ne bi bili ta večer zapuščeni. Povabimo jih v naš krog, naj prežive te zadnje ure leta z nami, ker bo nam tako, kakor da bi bili v svojem domu, nam pa prijetnejše.

Skoraj pri vsaki družini imajo tudi majhne otroke. Tudi ti bi radi praznovali z odraslimi. Napravimo jim to veselje in jim dovolimo. Vendar bodo oni praznovali posebej, ne z nami. V sobi, kjer bomo mi, im odredimo poseben prostor, postavimo tja njihovo igralno mizico in stolčke. Se večje veselje jim bomo naredili s tem, da jim bomo dali na razpolago majhen prtič, krožnike in okraske za mizo. Sami si bodo potem okrasili mizo podobno, kakor bo tista, za katero bodo sedeli odrasli. Nekaj časa se jim bo že ljubilo pri miru sedeti za njihovo mizico in prisluškovati našim pogovorom, a s časom se bodo naveličali, ker ne bodo vsega razumeli. Takrat jim dajmo v roke njihove igrače, stare in nove, ki jih jim je prinesel božiček, in imeli bodo toliko dela, da jim bo čas še prehitro potekel in bo veliko joka in stoka, preden jih bomo spravili v posteljo. Njihov konec starega leta naj bo že okoli desete ure, ker bi predolgo bdenje samo škodilo njihovemu zdravju. Že to, da so smeli preživeti nekaj ur z odraslimi in z njimi čakati novo leto, bo za njih nekaj posebnega.

Tudi odraslim preskrbimo, da jim bo ta večer kolikor mogoče prijeten. Čeprav bomo samo domači med seboj, proslavimo Silvestrovo bolj slavnostno. Vem, da mi boste oporekali, češ da niso zdaj taki časi, da bi doma proslavljali samo navaden konec leta. A ni tako, ker leto, ki se od njega poslovjamo, ni bilo za vsakogar prijetno in se bo marsikdo z veseljem in radostjo ločil od njega v upanju, da mu bo prihodnje boljše in boljše. Zato naj bo razpoloženje ta večer veselo in naj se vsakdo potruži, da bo čim več pripomogel k dobri volji.

Pripravimo vsi kaj veselega in zabavnega, da bo čas hitreje minil. Eden naj prinese kos smešnic, drugi naj pripravi razne anekdote. Če je kdo več pesnikovanju, bi bilo zelo zabavno, če bi za vsakogar udeležencev napravil nekaj verzov in z njimi malo pokaral njihove napake. Seveda pa verzi ne smejo biti preza-beljeni, ker nikdar ne vemo, ali se z njimi zamerimo ali ne. Vsakdo ni enako neobčutljiv za take vrste zabavo.

Okoli desete ure, ko se bodo naši želodci že izpraznili, naj gospodinja postreže z malo pijače in jedca. Ni potrebno in v sedanjih časih tudi ni mogoče, da bi bilo kaj posebnega, le toliko, da si bomo malo dušo privražal in laže čakali pozne ure.

Med tem se bo naša zaloga dovlopov gotovo že izčrpala, zato bomo sešli po raznih igrah. Krajšali si bomo čas z malimi čarovnijami, ugan-kami, vrgli kvarte, izklicavali tom-bolo, postavljali domino, tekmovali pri igri »Človek, ne jezi se« in po-čenjali še kaj podobnega. S tem se bomo toliko zamotili, da bo kmalu prišla ura vlijanja svinca, stare sil-vestrovo navade.

Letos bomo to vlijanje opravili bolj v domišljiji. Usoda in naključje nam bosta pokazali v vitem svinčnem kosu in njegovih konicah ter rogljičkih, kakšna bo naša usoda v prihodnjem letu. Ali se bodo izpol-nile naše želje, ali bo ostalo le pri upanju? Eden bo videl gnezdo, čigar toplota si želi, drugi čoln, gotovo bo potoval, tretji denar — vsak svoje hrepenenje. Veliko vlogo igra fanta-zija in čim več je kdo ima, več spo-za iz svinčnih oblik.

Med tem bo ura bila polnoč. Dvig-nili bomo kozarce — morda tudi sa-mo v domišljiji — jih napolnili in trčili na srečo, zdravje in veselje ter si želeli, naj se nam v novem letu izpolnijo vse želje in hrepenenja, ki jih je polno naše srce.

Letos bomo to vlijanje opravili bolj v domišljiji. Usoda in naključje nam bosta pokazali v vitem svinčnem kosu in njegovih konicah ter rogljičkih, kakšna bo naša usoda v prihodnjem letu. Ali se bodo izpol-nile naše želje, ali bo ostalo le pri upanju? Eden bo videl gnezdo, čigar toplota si želi, drugi čoln, gotovo bo potoval, tretji denar — vsak svoje hrepenenje. Veliko vlogo igra fanta-zija in čim več je kdo ima, več spo-za iz svinčnih oblik.

Med tem bo ura bila polnoč. Dvig-nili bomo kozarce — morda tudi sa-mo v domišljiji — jih napolnili in trčili na srečo, zdravje in veselje ter si želeli, naj se nam v novem letu izpolnijo vse želje in hrepenenja, ki jih je polno naše srce.

Nekaj koristnih nasvetov

Bodi oprezna z električnimi napravami!

Kako se ubranimo nesreči od električnega toka in kako ravnamo s ponesrečenici

V današnjih časih je v kuhinji ka-kor tudi v ostalem stanovanju čedal-je več električnih naprav. Ker le malo ljudi zna prav ravnati z njimi, se pogosto zgodijo nesreče, ki zahte-vajo včasih celo smrtne žrtve. Vzrok nesreči je običajno slaba napeljava, malomarno ravnanje in pomanjkanje znanja o delovanju električnih na-prav.

Ako teče po človeškem telesu električni tok, ga prav neprijetno ob-čuti. Človeško telo predstavlja za električno neki upor. Telo vzdrži brez večje nevarnosti le sorazmerno šibak električni tok. Nizke napetosti so manj nevarne kakor visoke. V sta-novanjih imamo običajno napetost 220 voltov. To napetost so strokov-niki izbrali po dolgotrajnih posku-sih, da so dobili napetost, ki jo obič-ajno človek lahko prenese brez hui-ših posledic.

Vsi ljudje pa nimajo enakega elek-tričnega upora v svojem telesu. One,

ki imajo manjši upor, običajna nape-tost močneje stresa, kakor one, ki imajo močnejši upor. Zgodilo pa se je že, da je napetost 220 voltov ljudi na mestu ubila, ker so imeli nena-vadno majhen upor v svojem telesu.

Stresljaji, ki ga povzročijo električni tok, vpliva na vse živčevje, srce in dihalne organe. Posledica tega je na-vadno omedlevica v težjih primerih se pokažejo vplivi na možganih, na utripu srca in nevarnost zadušenja. Človek z zdravimi, krepkimi živci laže prenaša električne tresljaje.

Iz teh razlogov moramo biti pri električnih napravah zelo pazljivi. Ne dotikajmo se žic, ki so pod na-petostjo, posebno še če imamo mo-kre roke, ali stojimo na mokrih tleh. Vlažna tla in vlažni predmeti so bolj-ši prevodniki elektrike kakor suhi. Če se je napeljava v stanovanju po-kvarila in bi jo radi sami popravili, moramo najprej napeljavo v stano-vanju izključiti od ostalega omrežja,

nato se smemo šele lotiti popravilja-nja okvare. V težjih primerih je boljše, da pokličemo strokovnjaka.

Na cesti leže mnogokrat, posebno pozimi, utrpane žice. Na prvi pogled ne moremo spoznati, ali je v žicah še električna napetost, ali je ni. Za-to nikdar ne prijemamo žic, o kate-rih z gotovostjo ne vemo, da nimajo električne napetosti.

Mnogokrat se kljub največji paz-ljivosti pripeti nesreča. Pri reševa-nju takega ponesrečenca moramo pa-ziti, da se nas ne zadene nesreča. Zato odstranimo žico od ponesre-čenca s suhim lesenim predmetom. Ko smo žico odstranili, moramo po-možnosti poskrbeti za to, da se elek-trični tok v odtrgani žici prekrine, ker bi lahko slučajno dregnili v žico pri reševanju. Ako imamo na razpo-lago izolirane klešče, lahko žico, ki se dotika ponesrečenca, v primerni razdalji od njega preščipnemo.

Ponesrečenca položimo v vodorav-no lego in pogledamo, ali je ranjen. Rane so običajno opekline, ali pa postane koža siva, trda in neobčut-ljiva na mestu, kjer je prišla v dotik z elektriko. Navadno je ponesreče-nec zaradi živčnega pretresa samo omedlel; odpnimo mu obleko, da bo laže dihal in ga pustimo v miru, da se sam zbudi. Če je bil električni udarec močnejši, lahko nastopi navi-dezna smrt, nekaj živčni krč: pone-srečenec ne diha, srce mu je skoraj zastalo. Poskusiti moramo takoj z vztrajnim umetnim dihanjem toliko časa, dokler ponesrečenca ne prebu-dimo. Če se pojavijo smrtne pege, je nadaljnje umetno dihanje brez-uspešno. Ako pa začne ponesrečenec spet pravilno dihati, mu dajmo moč-ne pijače kot okrepčilo za srce in ostali organizem. Dobro je tudi ma-siranje srca, če prepočasi bije.

Opekline namažimo z oljem ali maščobo, najboljša je posebno olje proti opeklinam, ki je zmes lanenega olja in apnene vode in se dobi v lekarnah. Tako namažemo rano zave-zimo s čistim in sterilnim povojem. Pri pretresu možganov od padca po-ložimo ponesrečenca vodoravno, še boljše, z glavo nekoliko navzdol. Od-nimo mu tesno obleko in zavijmo ga v toplo odejo, ker ga zebe, in pustimo v miru. Pri živčnem pretresu ga poleg tistega, kar ukrenemo pri možganskem pretresu, še drgnimo s suhim robcem po dlaneh, mečih in podplatih ter mu dajmo okrepčilne pijače.

V vsakem primeru pa skušajmo čim prej poklicati zdravnika.

Popoldansko spanje

Mnogi ljudje zasmehujejo eno, ki vsako popoldne malo zadremajo. Vendar so v veliki zmoti, če mislijo, da so to lenuhi. Popoldnansko spanje je zelo koristno za vsakega delovnega človeka.

Posebno ženske vedno pravijo, da ne utegnemo po končanem delu po-kosilu malo ležati in zaspati. One, ki ži-ve lahko življenje in ne opravljajo težjih gospodinskih del lahko mirne duše opustijo popoldnansko počitek. Njih ni delo izmutilo in jim vzelo delovne moči. Gospodinja pa delajo vse dopolne doma, ali pa tekaajo za hrano, stoje v dolgi vrsti in čakajo, potem spet v drugi, nato tebejo do-mov, da skuhaajo za svojo družino, in potem morajo po kosilu še vse po-spraviti. Te so utrjene in če bi si ne privoščile po vsem tem delu vsaj minuto počitka, bi njihov organizem kaj hitro odpovedal in bi ne bil več sposoben za gospodinsko delo.

Zato ne smemo nikdar očitati že-nam, da popoldne lenuharje ako ma-lo ležajo in zadremajo. Seveda pa ni dovolj, če ležajo kar oblečene na di-van in poleže le par minut. Najboljše je, če zaspe nekako za po ure. Takrat se jim sploščijo živci in mišičevje. Sproščene je obnovna moč, delovni počitek daje novo delovno moč. Ni tudi dovolj, da samo ležajo, ampak morajo zaspati, ker bi s premišljeva-njem samo ovirale sproščanje živcev.

Porabni nasveti

Mušje madeže odstranite s kovin-skimi predmetov, če drugeta umazana mesta s cigaretnim pepelom. Iz blaga pa, če jih želite z razrednim sal-miakovcem.

Zreala in šipe v pohištvu ne smete snaziti s tako mokro krpo, da od nie teče. Kaplje padajo na les in ga po-kvarijo. Najboljše je, če zdrgnete ši-pe s svilnim papirjem.

Vrata omare se pravilno ne zapira-jo. Pri prestavljanju pohištva mnogo-krat ugotovite, da se vrata omare no-čejo več lepo zapirati. Navadno so vzrok temu nagnjenja tla v sobi. Po-magajte si, če denete pod eno nogo omare tenak kosček lesa. Če se vrata tišče spodaj, podpremo eno nogo, nad katero so vrata, družace pa nasprotno nogo.

Madeže od sveče na lesenem, po-litiranem pohištvu ne smete odstra-niti z drgnjenjem, ker bi nastale pra-ske. Osnažite jih s krpo, namočeno v olje.

Kapljice od barve na šipi odstranite z lahko. Če želite šipe in drgnete po njej s ploško položenim novcem. Tudi stare in zaledene kapljice odpra-vite na ta način.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinjke

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Juha iz rdeče pese

Potrebuješ 3 srednje velike rdeče pese, ki jih opereš v mrzli vodi in skuhaš v krogu le toliko, da vanje lahko zadereš zobotrebec. Nato peso olupiš, zreži na majhne kocke, osoli in dodaj eureka kisa (po okusu lahko tudi malo sladkorja), pokrij in pusti čez noč na hladnem. Drugi dan prišli vode in dodaj lavorjev list, malo ma-larona, peteršilja, 5 dkg koruznega zdroba in malo na čebuli ocvrta za-seke. Vse to kuhaj do mehkega.

Serviraj potreseno s sesekliman drobnjakom ali peteršiljem. V.B.

Kuhanj štruklji

Kadar imaš peko, si lahko brez po-sebnega truda pripraviš tudi dobro kosilo.

Odreži od navadnega krušnega vzhajaneža testa hlebec in ga raz-valjaj za prst debelo. Preprajaj nekaj zaseke (čim več, tem bolje) skupaj s krušnimi drobtinami in s tem na-maži testo, ter ga zvij in zveži v pr-tič. Pusti še nekoliko vzhajati nakar ga kuhaj v slanem krogu 20 minut na eni in dvajset minut na drugi strani. Kuhani štruklji naj se samo malo ohladi, nato ga nareži in serviraj s posiljenim ali kislim zelcem, lahko na tudi s solato. S.S.

Honorar za objavljeni recept dvig-nete lahko takol po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotiček za praktične gospodinjke. Ljubljana. Poštni predaj 255.

Toplota na begu

Podnevi in ponoči uhaja sobna to-plota skozi strop, stene, okna in vrata. Onemogočiti to uhajanje je zelo tež-ko, možno na ie, da ga zmanjšamo.

Skozi ključavnico uhaia n. pr. 50 krat več toplote skozi mahino, pol centi-metra dolgo špranjo pri vratih pa 470 krat več toplote kakor skozi 1 m² stene. Preden pride huda zima, mora-mo zato natanko pregledati vse luknje in luknjice in poiskati vse špranje, ki jih je treba pokriti ali pa zamašiti. Po večini jih je lahko naiti. Če jih ne najdemo si pomagamo z gorčico sve-čo. Plamen nam bo pokazal, odkod pih. Kdo bi mislil, da uhaia ogromno toplote skozi lukničko skozi katero je napeljana antena, ali pa skozi lukni-čo, ki je speljana k zunanemu zasto-ru. Take odprtine zamašimo z izoli-rnim trakom. Tudi s špranjo za pisma gre v nič mnogo gorkote. Da to pre-čujemo, nalepimo čez njo kos debele-ga blaga, ki ga na spodnji strani ob-težimo.

Največjo pozornost moramo posvetiti oknom in vratom. Zaradi kurjenja se les skrpi in s tem se špranje še razši-rijo. Za tako izolacijo se poslužimo kosov sukna, klobučevine kovine ali gumija. Poslednja imata to prednost, da dolga trajata. Za izolacijo na lahko porabimo tudi različna »domača sred-

stva, kakor so mah, slama, vrečice s peskom in kamenčki.

Tudi tla propuščajo mnogo mraza. Posebno v podkletnih priključnih prostorih je to kar neprijetno. Zato je tre-ba skrbno zamašiti vse špranje v tleh. Širše nam mora zamašiti mizar s kosi lesa, manjše pa lahko same zamaže-mo. Pri tem uporabimo steklasti kile ali pa mešanico iz 15 delov drobnega žaganja, 15 delov krede, 10 delov kle-ja in 140 delov vode z dodatkom dr-slene barve v barvi tal.

Nočne copatke

Če vas rado zebe v noge, si omisli-te nočne copatke. Prav posebno gorke bodo, če jih pletete dvojno.

Zanje potrebuje: 7,5 dkg volne in 2 pletilki št. 3/4.

Vzorec: Nasnujte sodo število pen-telj in pletite: snemite 1 pentljo, ka-kor da bi hoteli pletiti levo, preložite jo na nasprotno pletilko in pri tem pustite nitko spredaj, nato položite nitko nazaj, pletite 1 pentljo desno, po-ložite nit naprej, snemite pentljo, nato

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

spet nit nazaj in pletite 1 desno pen-tljo. Vzorec se zdi kakor tkan. Če se vam bo zdelo precomplicirano, se od-ločite za kak drug vzorec.

Stopalo: Nasnujte 80 pentelj in pletite 22 cm. V prvi naslednji vrsti, na pravi strani (torej v višini 22 cm) pletite vse pentlje po dve in dve sku-paj, na narobni strani pletite navadno vse pentlje, nato na pravi strani spet po dve in dve skupaj, na narobni stra-ni pletemo spet vse pentlje. Skozi pentlje, ki še ostanejo na pletilki, po-egnute z volno vdele šivanko in moč-no zadrgnute.

Robniki: nasnujte 40 pentelj ob stranskem robu prvih 40 vrst na des-ni, nato še prvih 40 vrst na levi stra-ni začelka stopala. Pletite 6 cm na tel 80 pentljah in nato zaključite.

Zašijte šiv na peti in na zgornji strani stopala. Robnike izvezite z nor-veškim vzorcem.

Varčujte z vodo!

Potovanje v usodo

ROMAN * NAPISAL MARIJ SKALAN

To podzvestno čustvovanje ga je gnalo sedaj tudi k Jeane, ne da bi si hotel določeno odgovoriti na vprašanje, ali je ali ni lista, ki jo išče? A prav zato, ker si na to vprašanje zvesto ni hotel odgovoriti, ni spoznal, da čustvo, ki ga vleče k njej, že po prvem bežnem svidenju, še ne more biti resnična velika ljubezen, marveč je le šar novega in tujega, ki ga je izžarevala vsa njena bit in ga zato mamilo v svoj začarani krog. Nazadnje so se le odprla vrata pred njima, ki ju je pričakoval. Nasmejana in vsa sladka je vstopila Jeane pred svojim bratom v restavracijo, in lahka kakor srna pohitela k Vinkovi mizi.

»Ali naju že dolgo pričakujete?« ga je vprašala. »Zamudila sva se nekoliko s pripravljanim prilago. Po kosilu odpuščamo.«

»Tudi jaz sem šele zdaj prišel,« se je zlagal Vinko in stisnil roko Landecu, ki je prišel počasnih korakov za Jeane in sedel na svoj stol.

Od palač

VAN KAIT ZOBNA KREMA

»Kako ste spali?« je vprašala Jeane.

»Prav dobro, gospodična,« je dejal Vinko. »Samo sanjal sem preveč.«

»To je bilo od šampanjca,« je rekel Landec. »Bil je močan in mnogo smo ga popili.«

»Da, malo preveč,« je pritrdil Vinko.

»O čem se vam je pa sanjalo?« je vprašala Jeane.

»Oprosite,« je odvrnil Vinko in se nasmehnil. »To je skrivnost.«

»Gotovo o kakem lepem dekletu,« je menil Landec.

»Uganuli ste,« je dejal Vinko in pomembno pogledal Jeane.

Sladko se mu je nasmehnila in ga ni več spraševala o skrivnosti njegovih nočnih sanj.

Po kosilu so se napotili v pristančisko, kjer se je že pričelo vkrcavanje polnikov in njihove priljage na francoski parnik, namenjen čez Rdeče morje in ob vzhodni afriški obali na Madagaskar. Njihova priljaga jih je že pričakovala na pomolu. Vkrcaje se je izvršilo naglo, ker polnikov iz Port Saída ni bilo veliko. Vinko je dobil kabino tik zraven one Landecovih. Naglo je uredil svoje stvari in sedel na krov, da bi se čimprej videl z morja Port Saída, v katerem je tako nepričakovano sklenil poznanstvo s Paulom Landecom in njegovo lepo sestro.

Ko je ladja zaplula v Suezski prekop, sta prišla k njemu na krov tudi oba Landecova. Vsi trije so gledali, kako je izginjalo vrveče mesto v daljavi za njihovim parnikom in opazovali bregove prekopa, za katerimi so se zdaj širile mrve puščave. Vinko jih je videl prvič v življenju, zato so ga močno zanimali in napelo je poslušal zdaj Paula zdaj Jeane, ki sta mu pripovedovali zanimive zgodbe o življenju v puščavi in vročih deželah juga, katere sta po vsej priki oba že dobro poznala. Zlasti Jeane je poslušala vedno bolj zgovorna, a tudi vedno priaznejša in zaupljivejša.

Po kratkem pristanku v Suezu je ladja zaplula v najsevernejši zaliv Rdečega morja. Poslej so pluli vzdolž Arabske puščave, Sudana, Eritreje in Somalije na zahodu ter Hedjasa, Asira in Jemena na vzhodu. Vinko je preživel večino časa na krovu in celo zvečer se je le nerad podajal v pod-

krovje, to pa ne le zaradi opazovanja morja in bregov, marveč še vse bolj zaradi tega, ker je bil tu z Jeane najbolj na samem. Njen brat Paul se ni veliko zanimal za razgled, ampak je rajše ostajal v svoji kabini, ali pa je sedel v restavraciji ali igralnici.

»Moj brat nima smisla za prirodne lepote,« je dejala Jeane, »jaz sem pa vsa srečna, da morem skupaj z vami občudovati te sončne ali senčne daljave, kakršne so že, in sanjati o tujih krajih, ki so prav tako skrivnostni kakor globine človeških duš. Kolikokrat jih lahko prepolujemo, pa vendar ostanejo še vedno kotički, ki jih prej nismo videli ali celo ne opazili.«

»Res je,« ji je pritrdil. »Naše življenje je celo prekratko za spoznavanje sebe in naših najbližjih, kaj šele velikega sveta in njegovih mnogostevilnih ljudstev.«

Pogledala ga je s svojimi živimi očmi in ni mu se je zazdelo, da vidi v njih široke pokrajine skrivnosti, ki

do bornih bajt

VAN KAIT KREMA EMOLLIENTE

so ga vabile vase in mu pele pesem vročega hrepenja. Nehote se je primeknil bliže k njej. Parnik je plul enakomerno po gladini, na katero so legale večerne sence. Za afriško obalo je zahajalo sonce. Veliko in rdeče se je izgubljalo za nedoglednimi puščavami, se dotaknilo roba obzorja in počasi izginilo, kakor privid sani in hrepenja. V listem frenutku je že legla noč na morje. Na krovu so zagorele luči. Njihova svetloba je metala na vse strani dolge sence, kotiček, kjer sta stala Vinko in Jeane, je pa bil temen.

»Kaj premišljuje?« je vprašal Vinko Jeane po daljšem molku.

»O čudni usodi, ki nas vodi po svojih nedoumljivih poteh, nas združuje in zopet ločuje,« je dejala. »Še pred nekaj dnevi nisem vedela, da živite, potem ste nenadoma stopili v moje življenje in zdaj stojite poleg mene na krovu parnika, ki naju vodi v isto smer. Prišel pa bo dan, ko se bodo najina pota spet ločila in šla vsaka proti svojemu cilju.«

»Ali se res morajo ločiti?« je vprašal.

»Ali naj potujem večno z vami?« je rekla naglo in se nasmehnila.

»Lepo bi bilo,«

»Res?«

»Neskončno lepo.«

»Da,« je šepnila in se naslonila nani.

Ovil ji je roko okoli pasu in jo pritiskal k sebi. Ni se branila, samo obraz je skrivala pred njegovimi vročimi pogledi. Dvignil ga je, se zasmehel v njene oči, ki so tudi v temi sijale, in jo poljubil. Vrnila mu je poljub in ga burno objela. Potem je naslonila glavo na njegovo prsje in mehko dejala:

»Ljubim te. Od prvega trenutka, ko sem te zagledala v onem zabavišču v Port Saída, sem neprenehoma mislila nate in čakala tega trenutka.

Bala sem se, da ga ne bom doživela. A zdaj, zdaj...«

Dvignila je glavo in se mu strastno zaskrblila v ustnice.

»Jeane, moja Jeane...« je vzdiknil.

»Ali me zares ljubiš?« ga je vprašala.

»Ali moreš še dvomiti?«

»Premalo te poznam, da bi ti mogla slepo verjeti. Poznam moške: ne branijo se ljubinkanja, toda resnične ljubezni se malokdaj oklenejo. Me ženske pa se dajemo vse le tistemu, ki ga resnično ljubimo.«

»Vsi moški niso taki. Tudi ne vse ženske.«

»Izjeme so vedno bile in bodo.«

»Več jih je, kakor bi utegnili misliti.«

»Dvomim.«

»Resničnost ali neresničnost moške ljubezni je bolj odvisna od ženske, kakor od njih samih. Moški, ki ljubi žensko, katere mu je resnično vdana in v vsem njegova, samo njegova, ne more postati izdajalec te svoje ljubezni. Mimo tega večina moških ne išče v ljubezni nič drugega kakor ljubezen samo. Tako je moška ljubez najčistejša sama sebi namen. Toda ženske skrivajo le premnogokrat za svojo ljubeznijo do moškega še vse mogoče druge namene.«

»Gotovo si bil že razočaran, da tako govoriš?« je vzdiknila nemirno in se mu izvila iz objema.

»Da, bil sem,« je priznal.

povsod poznan

VAN KAIT KREMA RAPIDA

»In zdaj misliš, da sem tudi jaz taka?«

»Ne mislim, Jeane.«

Približal se ji je znova.

»Ne ljubiš me,« je rekla.

»Dokazal ti bom. Ali hočeš postati moja žena?«

Pogledala ga je vprašujoče.

»Sedaj še nisem premožen,« je nadaljeval, »toda če se moje potovanje na Madagaskarju srečno konča, bom bogat, zelo bogat. Poročila se bova in ob moji strani boš imela vsega, česar si boš pozelela.«

»Nisem te vprašala po premoženju,« je rekla. »Meni ni potrebno. Hotela bi le, da bi me resnično ljubil in mi brezpogojno zaupal. Samo tako bi mogla biti resnično srečna.«

»Ljubim te in ti zaupam,« je vzdiknil globoko prevzel. »Vse moje mlado hrepenenje je le tvoje in bo vekomaj tvoje ostalo. Toda ti si vajena velikih razmer, zato bi postala v malih nezadovoljna. Ljubezen bi se ti ohladila in oba bi bila nesrečna. A tega nečem. Zato ti moram povedati vso resnico.«

»Moj si in bi ti hočem tvoja; vsa in vedno le tvoja,« je rekla, se ga znova vroče oklenila in ga poljubila. »Toda svojo zgodbo mi vseeno lahko poveš. Zdej itak ne sme več biti skrivnosti med nama.«

Vinko je naslonil glavo na njeno in ji pričel pripovedovati o svojem dotodanjem življenju, svojem očetu, njegovih rečitvi malgaškega princa in zakladih pod Tsaratanano, h katerim ga vodi potovanje.

Jeane ga je poslušala z neprikrito radovednostjo. Njegovo pripovedovanje se ji je zdelo kakor lepa pravljica o zakletih princih in bajnih zakladih.

»Ali verjameš, da je vse to resnica?« ga je vprašala, ko je končal.

»Da,« je pritrdil. »Glej, tu je pismo princa Irona Ravaavala, a tu zemljevid s potjo, ki vodi do središča.«

»In ti hočeš sam v to divjino?« ga je vprašala.

»Česa naj bi se bal?«

»Neizkušen si in ne poznaš nevarnosti tujih divjih dežel. Ne pustim te samega v tako nevarnost. S teboj pojdem.«

»Ti?«

»Da, jaz. Kjer boš ti, tam hočem biti tudi jaz. Nočem biti ženska, ki bi delila s teboj samo srečo in udobnost; hočem ti biti družica tudi v trpljenju in nevarnosti.«

»Jeane...« je vzdiknil.

»Da, Vinko,« je rekla, »moja ljubezni je večja kakor si si mislil. Spoznal jo boš v dejanjih. Na videz sem le slabotna ženska, toda v resnici je v meni več moči in poguma kakor v marsikaterem moškem. Ne strašim se nobenih naporov in nevarnosti.«

»Občudujem te,« je dejal in jo še tesneje objel.

Parnik je plul še vedno prav tako enakomerno kakor prej. Na visokem, jasnem nebu so migljale brezštevne zvezde, kakor da so utripi čustev, ki so napolnjevali dvoje src sredi pokojnega Rdečega morja. A onadva nista videla teh zvezd in še noči ne, ki ju je obdajala. Videla sta samo drug drugega, in čas je potokeel brez merila.

»Pojdiva!« je dejala Jeane čez čas in se mu izvila iz objema. Krenila je proti slopnicam v podkrovi in Vinko ji je sledil ves poln vročih misli.

Je naš VAN KAIT.

VAN KAIT SHAMPOO

III.

Naslednjega dne je Jeane povedala Vinku, da je razkrila njuno skrivnost svojemu bratu Paulu. Landec je z njeno odločitvijo zadovoljen, vendar naj še on sam stopi k njemu in odkrito zaprosi za njeno roko. Vinko ni hotel izgubljati časa. Poiskal je takoj Paula Landeca in ga zaprosil za odobritev zaroke z Jeane.

»Pričakoval sem, da se bo vajino poznanstvo tako končalo,« je rekel Landec in se nasmehnil. »Dober psiholog sem in včasih mi zadostujejo že malenkosti, da uganem najbolj skrito resnico. Večkrat sem videl vajine oči, kako so si nemo pripovedovale tisto, kar se je dogajalo v vajinih srcih. Ko mi je Jeane sinoči razkrila svojo ljubezni in zaroko z vami, mi ni izdala nič novega, česar ne bi bil vedel. Govorila bova odkrito, dragi gospod doktor, kakor se spodobi možkoma, ki si želita postati sorodnika. Ugajate mi. Vidim, da ne spadate v veliko množico tistih mladih moških sedanosti, ki jih je prezigledna dozorelost — oziroma bolj

povedano izživelost — izumetničila ter živčno in moralno ubila. To je dragocena dola, ki jo prinašate v zakon in je more biti vaša nevesta samo vesela. Vidim tudi, da ste posicni in zaupljivi. To je druga edina poslovka računa. Oprostile mi, da govorim o poslovkah računa, kajne? Trgovec sem in taka je moja navada. Trehla dobra postavka je vaša ljubezen, kajti iz vsega, kar sem videl in slišal, sklepam, da ljubite mojo sestro z resnično in trajno ljubeznijo.«

»Ljubim jo...« je vzdiknil Vinko.

»Lepo,« je nadaljeval Landec. »Po- leg teh treh aktivnih postavk moralnega značaja najbrže ne morete postaviti treh enako močnih postavk tvari: vsebine; zagotovljenja; čistosti, blagostanja in premoženja.«

»Zal,« je dejal Vinko, »tega res ne morem, toda...«

»Vem, kaj hočete reči,« ga je prekinil Landec, »doktor pravoslovja ste, edini sin matere, ki je posebnica v le in skromnega premoženja, in zdaj potujete še na Madagaskar, da u- edite vprašanje zapuščine svojega pokojnega očeta.«

»Ali vam je Jeane govorila o tem podrobnost?«

»Ne. Nisem ji niti vprašal in mi tudi ni tako važno. Zaupam vam popolnoma, saj ste človek, ki se ne zna prevarjati. Mimo tega ima Jeane lepo premoženje, ki že samo zadostuje, da si zagotovita ob njuni odločnosti in vaših sposobnostih mirno in urejeno življenje. Če bi še česa potrebovali, vama bom na uslugo. Zato se ne upiram vajini zaroki in poroki, vendar le pod dvema pogoji: da se takoj javno zaročita, a poročila šele tedaj, ko bodo vaši posli na Madagaskarju končani. Pristajate?«

»Pristajam,« je odgovoril Vinko.

»Kot trgovec,« je nadaljeval Landec, »sem prijatelj naglih sklepov in čistih računov. Če se ljubita in si hočeta postati mož in žena, povzeta to odkrito vsem okoli sebe, da bo vsakdo vedel, da so vaši nameni pošteni.«

»Vaša načela se popolnoma strinjajo z mojimi,« je dejal Vinko. »Ravnal se bom po vaši želji.«

»Tako je prav, dragi avkl,« je vzdiknil Landec, stopil k Vinku in mu krepko stisnil roko.

Se tisti večer je Paul Landec priredil v mali ladijski jedilnici večerjo, na katero je novobil tudi kapitana parnika in nekaj odličnejših potnikov z ladje ter slovesno razglasil zaroko svoje sestre Jeane Landecove z dr. Vinkom Sobočanom.

EVO PRALNI PRAŠEK pere brez mla

Stari kapitan je navdušeno napil zaročencema, vstal in dejal: »Vojna na parnikih sredi velikih morij vedno združuje ljudi, posebno pa, zvezuje mlada osamljena srca, polna ljubezenskih hrepenenj. Ogromno je število takih poznanstev, ki so bila sklenjena med mojimi potniki v dolgih letih moje službe, in prav mnogo se jih je končalo k takojšnjim zarokami ali celo porokami. Iz njih je izšlo več srečnih kakor nesrečnih zakonov. Naj bi tudi vajina odločitev peljala v pristanišče sreče, do koder ne bodo mogli za vama viharji nemirnega morja življenjskih grenkob in nevarnosti. Zato dvigam svojo čašo in nazdravljam tej najnovejši zvezi src na moji ladji! Dalje prihodnjost

KULTURNI TEDNIK

V Triglavu in njegovi sosesčini

Za svojo letošnjo 50 letnico je izdalo Slovensko planinsko društvo Evgena Lovšina planinske studije in doživljaja v Triglavu in njegovi sosesčini. Tehnično lepo opremljena knjiga vsebuje na 340 straneh leksikalnega formata zelo raznoterno planinsko gradivo. Lovšin se nam ne predstavlja v opisi in potepih kakor Wester, in tudi ne z belestricno-esejističnimi koserijami ter razmisli- jaji, kakor Gregorin, nudi nam v pretežni večini spisov le gradivo za prikaz domorodca in njegovoga dežela v gorah, ki so nam razodetje, kakor pravi sam v uvodu. Knjigi je dodanih 34 celostranskih slik, med njimi dve Groharjevi v več barvah. Poleg tega je v tekstu veliko fotografij, risb in drugih prikazov krajev, dogov in ljudi. Slike je uredil Janko Ravnik, opremil pa je knjigo Tone Bitenc.

Nova mladinska glasbena igra. Operno gledališče je pripravilo v režiji ge. Maše Slavčeve za letošnjo Miklavža uprizoritev mladinske glasbene igre »Rdeča kapi- ta«, katere avtorja sta Danilo Go- rinšek kot pisatelj in Samo Hu- bad kot skladatelj. Delo ni noviteta v pravem smislu, kvečjemu je napel, kajti igra je bila igraha prvič že pred leti v Mariboru. Pisatelj jo je nekoliko predelal, nova pa je pri tej uprizoritvi Hubadova glasba. Snov je zajeta iz znane pravlice o

Rdeči kapieli, vendar je docela svojsko oblikovana in odsko izpopolnje- na z lastnimi pisateljevimi domisleki. Njena odlika je v gladki odski lahкотnosti in priskrbi zabavnosti, ki otroke hitro zamika. Samo Hubad ji je dodal prav prijetno, melodiozno, z domačimi motivi prepleteno glasbo, ki učinkuje močno poživljajoče. K uspehu vpriporitve so dodali znaten del tudi režiserka ga. Slavčeva in vsi nastopajoči.

Novi Malešerki leserci. Naš mami slikar in grafik, akad. slikar Miha Maleš, je izdal te dni novo mapo 15 ročno odtisnjenih in lastnorčno signiranih lesercev, izbranih iz njegovih prejšnjih in najnovejših del. Listi, odtisnjeni v formatu 28.50 x 31.50 cm, veljajo za originalne in mapo je izšla zato samo v 35 izvodih. Ti grafični listi so zanimivi tudi še po tem, da nam prikazujejo notranjo slikarjevo samoniklost, ki se nam razodeva že od prvih stvaritev do najnovejših v močno vidni individualni nobi.

Gledališki koledarček. V uredništvu Emila Freljha je izšel tretji letnik »Gledališkega koledarčka«, namenjenega za leto 1945. Poleg običajnega koledarskega gradiva vsebuje več na gledališke se nanašajočih prispevkov ravnatelja Ukmarja, režiserja Freljha, Milana Skrbinka, prof. Seata, Frana Linaha, Maše Slavčeve in kritika Božidarja Borka. Ob koncu so podatki o gledališču, slike itd.

Zasilni izhod mora biti kar najbolj oddaljen od vhoda; šele tako ima namreč svojo popolno upravičenost.

HUMOR

Lahko bo še slabše

»Povem vam da sem se poročil, le bila največja neumnost mozeja življenja.«

»Tega še ne veste, ker še niste umrli.«

Tolalža

Pesnik (ki mu je žena nevesta): »Hvala Bogu, vsaj ena tolalža! Za nese- nezvesta, ki sem jo napisal v prvi žalosti, sem dobil 100 lir honorarja!«

Previdnost

»Kakšen je Srečko v trgovskih zadevah?«

»Srečko? Če mu daste roko, si morate takol, ko lo lepšati prestežki pr- sie, da vidite, ali so še vsi na njei.«

Bva v raju

»Ljubica! Ko se bova poročila, se boš imela kakor v raju!«

»Draga, ali hočeš s tem reči, da ne bom imela česa obleči?«

Izpit

Izpit. Dva kandidata sta že odgo- vorila na zaključna vprašanja, zdaj le prišel na vrsto Pavle. Avditorji le stiskali fize. Vprašanje se je glasilo: »Kaj je zakonolom? Povejte mi pri- mer.«

Pavle je ostal tih kakor raba, po- stalaj rdeč, nato bled in se obupano oziral okoli sebe. Iščoč pomoči.

Sivolasi profesor mu je hotel po- magati: »Prstan nosite in ste zaro- čeni. Mislite si da jaz spoznam vašo zaročenko in se sestajam z njo vsak

dan, ne da bi vi to vedeli. Skratka, z vašo zaročenko imam razmerje. Dobro premislite, ali gre v tem primeru za zakonolom ali ne?«

Pavle je postal še bolj bled, začel- jal je in odgovoril: »Da, gospod pro- fesor, v tem primeru gre za zako- nolom.«

»Kako to, dragi prijatelj? Saj še ni- ste poročeni! Torei ne more biti za- konolom!«

»In vendar je, gospod profesor. Jaz sicer nisem poročen, toda vi ste.«

Idealen zakon

»Moj zakon je idealen,« se je hva- lil prijatelj prijatelju.

»Kaj se nikoli ne prepirata z že- no?«

»O, da, pa še kako! Toda kmalu se spet pobolava!«

»Kako pa to naredita?«

»Čisto enostavno: ko se razjezi mo- ja žena, me obmetava s pokrovkami. Če me zadene, se smeje ona če me ne zadene, se smejem jaz.«

Med natakari

Plačniki: »Z česa sklepaš, da je bil gospod Slanina pijan?«

Natakari: »Ker se je prepiral s ka- pelnikom.«

Plačniki: »To še ni dokaz za pija- nost!«

Natakari: »Seveda je, saj kapelnika nikjer bilo ni.«

Pri vedečevalki

»Ubili vas bodo, berem na vaši dia- ni, razsekali in napravili iz vas klo- base...«

»Kakšna sreča! Pozabil sem nam- reč sleči svojo usmerno rokavico!«

Junštvo

»Junško delanje ste storili, da ste skočili iz take višine v vodo in rešili utapljalca.«

»Kaj bi tisto, gospodi! Vedel bi le rad, kdo je bil tisti lopov ki me je sunil v vodo.«

Ribiška

Opazovalec: »Ali nalovite mnogo rib, prijatelji?«

Ribič: »Če bi vlovil še 11 rib, raz- za te, ki lo zdalje nameravam, bi jih imel ravno en tucat.«

Esa o ciganih

Znano je, da se cigani najbolj bole- orožnikov, a jih zato tudi zelo spo- štujejo.

Neki orožnik je vprašal nekoč ci- gana:

»No, cigan, kako je bilo na sedišču? Kdo je bil vas tam?«

»Bili so advokati, sodniki priče in gospodje orožniki.«

Ta smešnica ima že brado, a vendar...

»Gospodična, ali le res, da ima po- ljub brez brk okus po laicu brez soli?«

»Gospod, kako nai to vem, sai ni- sem še nikoli...«

»Nikarite vendar, gospodičnat!«

»...iedla laica brez soli!«

TRAGEDIJA LETA

Kako se je v Varšavi začelo...

Od ustanovitve lublinskega odbora do kapitulacije Bora-Komorowskega

Ko bomo na Silvestrovo sklepali računa za leto 1944, se spomnimo: v Varšavi jih ne bodo. Varšave namreč ni več, ne Varšavčanov. Blazna vstaja, sanetena in podpihovana od obeh »zaveznikov«: Angležev in boljševikov, je eno od najlepših evropskih prestolnic izpremenila v kup ruševin.

Kako se je to zgodilo?

Reuterjev moskovski dopisnik John Evans je konec julija 1944. sporočil strmečim Angležem, kakšen je tako imenovani »nacionalni osvobodilni odbor«, ki se je bil prav takrat ustanovil v Lublinu: »Predsednik odbora — v Lublinu mu rečejo komite — je neki Boleslav Osobka-Morawski, tipičen mestni Poljak, ki mu lahko prisodiš 30 ali pa 45 let. Podpredsednik je Andrej Witos, čokat mišičast možak tatarsko-poljskega tipa. Nadaljnja dva člana odbora sta general Berling, namestnik šefa urada za narodno obrambo in voditelj pod sovjetskimi poveljstvom borečih se poljskih oddelkov, in Zid Sommerstein, šef urada za narodno obrambo in vrhov-

GENERAL
TADEUSZ BOR-KOMOROWSKI,
se po podpisu kapitulacijske pogodbe
pelje v nemško ujetništvo

ni poveljnik poljske vojske je general Rola Zymierski. Drugi podpredsednik odbora je podpredsednica Vanda Wasiliewska, hči nekdanjega poljskega zunanjega ministra in komunistična pisateljica, ki jo vidiš v odboru včasih v vojaški uniformi, včasih pa v večerni toaleti.

Z ustanovitvijo tega »osvobodilnega« odbora se je dotlej enotna poljska emigracija razklala na dvoje. To se pravi, razdvojila jo je Moskva, ki je s tem ponovno dokazala, koliko ji je do usode narodov, katere misli baje »osvoboditi«.

Londoni eksilni Poljaki so ogorčeno reagirali. Njih šef Mikołajczyk je odpotoval v Moskvo. Hkrati so v Londonu izjavili, da jih je od 15 članov lublinskega odbora sedem popolnoma neznanih, ostalih osem je notornih komunistov. Tako imenovani vojni minister Zymierski je bil leta 1927. zapleten v neki finančni škandal in ga je sodišče obsodilo zaradi sleparije na pet let ječe.

Ko so se sovjetske oklepne divizije bližale Varšavi, je Mikołajczyk sporočil v Moskvi Stalinu, da se bo poljsko podtalno gibanje v Varšavi sporazumno z zavezniki vrhovnim poveljstvom prihodnje dni dvignilo proti Nemcem. Medtem ko si je poljska eksilna vlada v Londonu obetala od tega upora moralno oporo v svojem boju proti lublinskemu tekmeču, je Stalin spoznal, da se mu ponuja edinstvena prilika, da se s pomočjo nemškega orožja odkriži nadležne mu poljske nacionalne opozicije. Zato je pristal na upor in tako je 15. julija začela poljska radijska oddaja postaja v Sovjetiji, »Kosciuszko« po imenu, dan za dnem v poljskih pozivih Varšavčane, naj se upro: »Sezite po orožje! Uprite se proti Nemcem! Vaši slovanski bratje vam bodo prišli na pomoč!«

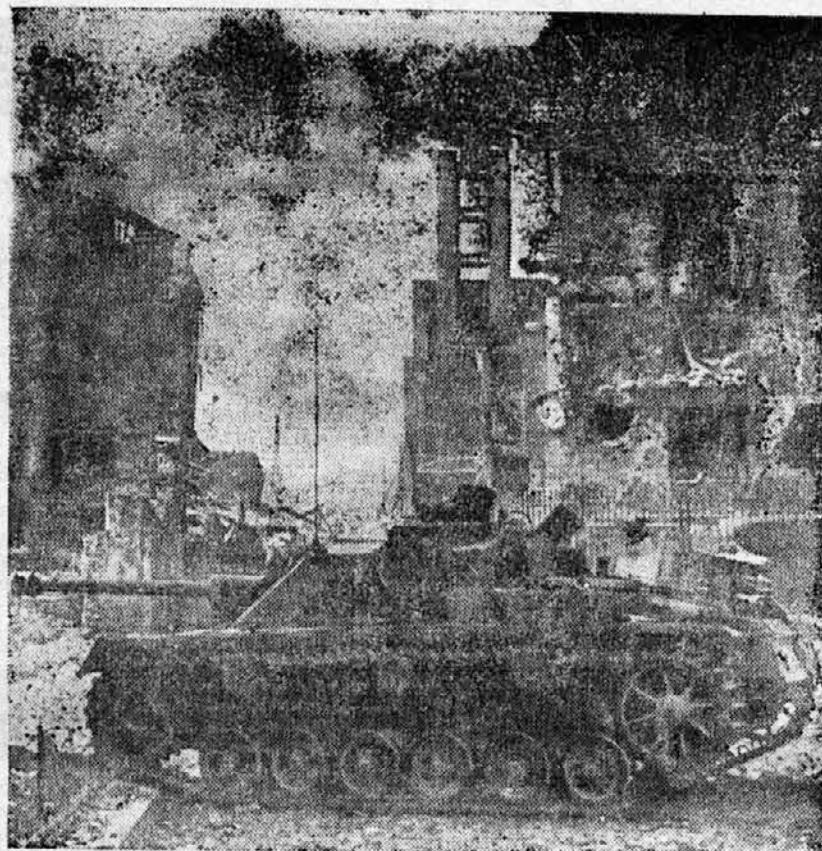
Voditelj ilegalnega varšavskega podzemeljskega gibanja general Tadeusz Bor-Komorowski je videl, kako zore sadovi njegovega podtalnega delovanja. Kot poljski nacionalist je še posebno pozdravil poziv k upor; saj je moral želeti, da Varšavo osvobodijo Poljaki, ne pa Sovjeti — da jo bo nekdo osvobodil, je bilo zanj nedvomno.

Poljaki imajo izza dni, ko so živeli pod carji, več stoletij staro tradicijo podtalnega vojskovanja. Nemci so že dolgo časa pred uporom izsledili skrivna municijska skladišča in primitivne delavnice za ročne granate; šele par tednov poprej so bili aretirali nekega poljskega inženirja, ki je vodil tajno izdelavo strojniških pištol. Znano je bilo, da obstoji tako imenovana »domovinska vojska« (Armja Krajowa, ali okrajšano A. K.), ki je dobro organizirana in disciplinirana in samo čaka znaka za upor.

Medtem ko je nacionalistična A. K. zajela v svoje vrste širne kroge poljskega razumnštva — na Poljskem je pojem inteligence že od nekdanj identičen s pojmom nacionalizma — so bili sovjetski agenti na Poljskem in peščica sovjetofilskega orientiranih Poljakov organizirali boljševiško pobarvano »Armjo Ludowo« (Ljudsko vojsko), okrajšano A. L.

1. avgusta popoldne je bil promet v varšavskih ulicah mnogo živahnejši kakor druge dni ob tej uri. Videval si velike skupine kolesarjev, hkrati so pa napadalni oddelki A. K. v skupinah po 5—20 mož zasedli vnaprej določene postojanke.

Okrog 5. popoldne je v centru mesta počilo. Prešerno streljanje ali pa zaresen znak za upor? Šlo je za res. 1. avgusta ob 5. popoldne se je začela tragedija poljske prestolnice, tragedija, ki je svetovna zgodovina ne pozna enake ne po velikosti žrtve ne po cinizmu obeh »zaveznikov«, ki

Goreče razvaline: takšna je bila slika Varšave v avgustovskih in septembrskih dneh 1944.

sta junaški in patriotski narod poglaval v samomor.

2. oktobra 1944., po 62 dneh hrbrega in trdega boja na obeh straneh, je Varšava kapitulirala. Vdala se je, ko je zaman prosila i enega i drugega zaveznika za pomoč Vdala se je, ko je od nekdanj ponosne prestolnice ob Visli ostal le še kup razvalin. Vdala se je, ko je 200.000 izgnanih Varšavčanov po nepotrebnem žrtvovalo svoja življenja. Vdala se je, ko je morala namesto spoštujivega

molka ob teh grobovih poslušati iz Moskve psovke in zmerjanje.

2. oktobra 1944. je grofica Tarnowska, predsednica poljskega Rdečega križa, prišla po nalogu generala Bora-Komorowskega kot parlamentarka k Nemcem. 4. oktobra so Poljaki podpisali kapitulacijsko pogodbo. Nemci so ravnali gentlemansko z njimi: priznali so vsem članom A. K. značaj redne vojske in jih kot takšne odpeljali v ujetništvo. Namesto epiloga:

TRI BOTRICE

Napisala in narisala Ludovika Terčkova

Naslednjega dne skliče kralj vse svoje svetovalce. Reče jim: »Za vsako ceno moram najti fujo princesko. Ko sem pred tremi leti začel na lovu in v gozdu zaspal, so se mi v snu prikazale tri starke in mi rekle: »Isti dan, ko zasedeš očelov prestol, boš spoznal deklico, kraljevsko lepo, dasi je preprostejša rodu. In to dekle je od Boga določeno, da ti postane žena.« Moram jo najti.« Ugibali so svetovalci, a niso nič pametnega uganili. In pred kraljem se zbero vsi grajski služabniki. Kralj jih sprašuje vse po vrsti, a nihče ne ve ničesar o fuji lepici. Nočni stražar pa stopi pred kralja in reče: »Milostni kralji! Sinoči o polnoči je iz vaših dvoran bežalo tisto mlado dekle, ki je šele včeraj nastopilo službo v gradu in se na moj klic ni ustavilo.« Kralj pokliče Marjelico pred se in ji zapove: »Govori, dekle!« Tedaj pa zapoje droban glasek vlišno dvorane: »Na srce si me priprni, Marjelica! Marjelica sluša. In v islem hipu stoji pred začudenimi zbranimi prelepa princeska, kraljevsko oblečena z demantno krono na glavi. Roža na Marjelicinem srcu pa je zapela z jasnim glasom:

»Deklica Marjelica, ovcja pastirica,
Od Boga izvoljena, vaša bo kraljica.«

Kralj je ves zavzel pokleknil pred Marjelico in jo poprosil: »Postani kraljica mojemu kraljestvu!« Marjelica srečna priklima. Takoj so praznovali poroko in svatbo, ki je trajala tri dni in tri noči. Četrty dan so napregli kočije in mladi par se je odpeljal v Marjelicino rojstni kraj. Spoloma so se ustavili pred gradom hudobne graščakinje, ki je radovedna pridvela na prag, videč kraljevsko vprego. Toda, kako se prestraši, ko spozna Marjelico, kraljico. Marjelica pa ji prijazno reče: »Pojóčo rožo sem vam prinesla, kot ste mi naročili,« in ji ponudi cvet. A glej! Iz cveta švignejo ognjeni bliski v čarovnico. Zasmrdelo je po žveplu in majhen kupček pepela je obležal na belom pesku, kjer je poprej stala čarščinica. »Drugoga si ni zaslužila.« je rekel kralj in posadil Marjelico v kočijo in se odpeljal z njo po njenega očeta. Vsi trije so se srečni vrnili v prestolno mesto in še dolgo srečno živeli.

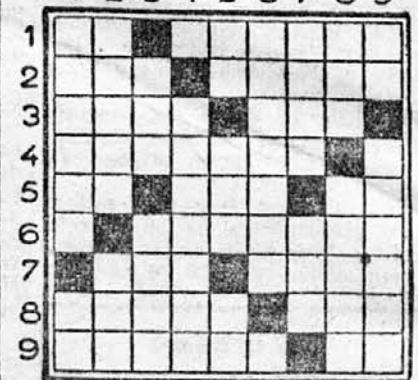
KONEC

Londoni časopis Catholic Herald je po kapitulaciji Varšave ostro napadel cinizem Moskve in »strategiziranje« Londona in končal svoj članek z besedami:

»Ce mi Angleži prodamo Poljake, smo izgubili to vojno. Kri Varšave se bo maščevala nad nami in nad našimi otroki.«

Križanka štev. 42

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POJEN BESED

Vodoravno: 1. Dve črki iz besede »Branimir«. Prst je njen element. — 2. Grška boginja jutrnje zore. Njegov patron je simbol poletne vročine. — 3. Riba. V vojnem času je bolj koristen kakor prijeten, pred vojno je bilo pa obratno. — 4. Čim tanjša je, tem več je je. — 5. Osební zaimek. Veznik. Deset tisoč jih gre na 1 km². — 6. Njena hitrost ne dela časti njenemu imenu. — 7. Števniki. Azijska država. — 8. Delovna osnova boljševizma. Napove konec maše. — 9. Svetopisemski kraj. Dve črki iz besede »bariton«.

Navpično: 1. Oblika nedoločnega zaimka. Dve črki iz besede »Trdina«. — 2. Izumitelj posebne pisave, važne v poročevalski tehniki. Po njih stajnu spoznaš redoljubnost gospodinje. — 3. Posodica za med. Čut za spodobnost. — 4. Po Pletersniku kmetški koledar. — 5. Medmet. Ne prepušča vode. Navadno močnejši od kralja. — 6. Daljnja doba. — 7. Iz njih izdelujejo kaviar. Osební zaimek. — 8. Izgovorjeno stanovanjce. Zensko ime. — 9. Dve črki iz besede »karbid«. Del pletene ali zvite celote

Rešitev križanke štev. 41

Vodoravno: 1. vele mesto. — 2. eha; Ala. — 3. setev. — 4. Amor; mana. — 5. ako. — 6. stot; nuja. — 7. bojar. — 8. one; ali. — 9. Pitagoras. Navpično: 1. vcha; snop. — 2. eh; met; ni. — 3. laso; obet. — 4. Erato. — 5. mat; jug. — 6. Emona. — 7. Sava; urar. — 8. t. l.; noj; la. — 9. oaza; Apis.

V NEKAJ VRSTAH

Grška inflacija je — kakor poročajo časopisi — dosegla obseg, ki je tudi za inflacijo gorostasen. Drahma je izgubila vaako vrednost. Bankovce za 1 milijon lahko najdeš po tleh. Par čevljev stane že nič manj kakor 45 milijonov drahem, t. j. s številkami: 45,000,000,000,000 drahem.

Svetovnoznano operno poslopje »Scala« v Milanu je bilo lani žrtve angloameriškega bombardiranja. Musolinijeva vlada je pa ukrenila vse potrebno, da se ta kulturna ustanova čim prej obnovi. To delo, ki ga ustvarja veliko znanih arhitektov in umetnikov, je tik pred dovršitvijo. »Scala« bo kmalu spet takšna, kakršna je bila pred vojno, z vsemi svojimi stenskim in stropnim okrajski ter s svojo staro razporeditvijo lož in sedežev. — »Scala« je ena največjih oper na svetu. Zgradili so jo v 18. stoletju ter je bila znana po svojih pevcih in dirigentih. Ima 3.600 sedežev.

Nemški znanstvenik dr. Bernhard Hörmann si je nadel nalogo, da preišče vso hrano, ki nam jo daje gozd. Pri tem je odkril, da ima grmič peščen trn (Hippophae rhamnoides) v svojih plodovih veliko vitamina C. Ta grmič, ki je še pred kratkim bil znan le nekaterim botanikom, rastlinskim sociologom in rastlinskim geografom, je kar čez noč zaslovel. Raziskovanja so namreč dognala, da je v plodu tega grma več vitamina C kakor v šipku ali kateri koli drugi rastlini, ki smo jo doslej poznali in cenili zaradi visoke vsebine tega vitamina. Od tega važnega dognanja do pridobivanja vitamina C iz sadu omenjenega grmiča gotovo ni več dolga pot.

HRANILNICA LJUBLJANSKE POKRAJINE

(prej Hranilnica dravske banovine)

Ustanovljena leta 1820

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoče račune, opravlja vse bančne posle

Herausgeber: K. Bratuša, Journalist, verantwortlicher Redakteur: H. Kern, Journalist, Drucker: Merkur, A. G. in Ljubljana, für die Druckerei verantwortlich: O. Mihalek — alle in Ljubljana. — Izdaja K. Bratuša, novinar, odgovarja H. Kern, novinar, tiska Merkur d. d. v Ljubljani, za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.

